

Til justitsministeriet
Fra Aktive Dyrerettigheder
www.aktivedyrerettigheder.dk

18. februar 2011

Høringssvar om arbejdsgrupperapport om hold af svin

Justitsministeriets arbejdsgruppe blev nedsat i januar 2007 med en defineret opgave, et kommissorium, og afleverede i december 2010 sin rapport med anbefalinger om fremtidens hold af svin. Det oprindelige formål med rapporten var at forbedre grises forhold. Sidst i forløbet forlod 17 dyreværnsforeninger arbejdsgruppen i protest.

Vi mener, at ingen dyreværnsforeninger vil kunne lægge navn til denne rapportes anbefalinger og mangel på samme. Medlemmerne af arbejdsgruppen har stor viden om grises problemer i teori og i praksis og kender årsagerne til problemerne. Men arbejdsgruppens redegørelser for problemerne og de efterfølgende anbefalinger står i stor kontrast til hinanden. I sine anbefalinger ignorerer arbejdsgruppen eksisterende forskning, sine egne redegørelser, gældende lovgivning og kommissoriet på grund af hensyn til svineproducenternes økonomi og systemer og hvad svineproducenterne vil og ikke vil. Rapporten er endt med at blive tendentiøs i en grad, som sjældent ses. Ved at tilsidesætte sit kommissorium har arbejdsgruppen ikke løst sin opgave, og vi mener, at rapporten må få konsekvenser for, hvordan justitsministeriet i fremtiden sammensætter arbejdsgrupper om hold af grise. Hvis justitsministeriet følger rapportens anbefalinger, vil danske grises forhold forringes og arbejdsgruppen vil i en lang årrække forhindre forbedret lovgivning for grise.

1. Om grise i danske stalde

Der produceres ca. 28 millioner grise årligt i Danmark. Dertil kommer over 10 millioner grise, som dør i staldene. 24% af pattegrisene dør, inden de er 4 uger, det er 25.000 om dagen, over 9 millioner pr. år. Disse tal gør danske svineproducenter til verdensmestre i pattegrisedødelighed. Søerne presses hårdt - også for dem er dødeligheden høj.

Danske grise i intensive stalde lider under mangel på plads, mangel på beskæftigelse og svineproducenternes fodringspraksis. Dyrene sultes bevidst i forskellige perioder af deres liv, bl.a. for at spare arbejdsgange og sult bruges som erstatning for motion for at få en højere kødprocent. Mange grise får stress, brok, bylder, blodforgiftning, ben- og ledlidelser, gangbesvær, skuldersår, lungelidelser, knoglemarvsbetændelse, lungelidelser m.v. og hovedparten af grisene udvikler mavesår på et eller andet tidspunkt i deres liv. Dyrene ændrer adfærd i de stimulifattige stalde, de kan blive aggressive, overfalde og bide hinanden til blods, blive kannibaler eller udvikle stereotypier, d.v.s. gentage bevægelser i det uendelige uden formål. Også tidlig fravæning, tandslibning, tandklipning, halekupering m.v. kan give problemer. Mange lidelser og sygdomme opstår som følge af opstaldning, fodring og management.

Svineproducenternes forbrug af antibiotika stiger, og både syge og raske dyr får antibiotika. På grund af forbruget af antibiotika kan der opstå resistente bakterier, og da disse bakterier kan smitte fra dyr til menneske, kan antibiotika også blive virkningsløse i behandlingen af mennesker. På grund af forholdene i danske stalde kan samfundet en dag stå med et problem, som er livstruende for dyr og mennesker, hvilket førende forskere og læger har advaret om i årevis.

Dansk verdensrekord i døde pattegrise <http://politiken.dk/erhverv/ECE1167411/dansk-verdensrekord-i-doede-pattegrise/>

H.J. Kolmos: Svin og antibiotika – en farlig cocktail

http://www.aktivedyrerettigheder.dk/kolmos_svin_og_antibiotika_290310.shtml

Rapporten Pattegrisdødelighed i DK. Oktober 2010. DJF.

2. Om rapporten

Dyrevelfærdsproblemerne og den høje dødelighed har været kendt af lovgivere, myndigheder og landbruget i årevis. Arbejdsgruppen blev nedsat af samme årsag. Dens kommissorium lød bl.a.: "Arbejdsgruppen skal foretage en undersøgelse og en vurdering af forholdene for svin i produktionen og komme med eventuelle forslag til ændringer af lovgivningen med henblik på at forbedre de dyrevelfærdsmæssige forhold for svin." Undersøgelse og vurdering skal tage udgangspunkt i tilgængelig forskning på området.

Anbefalingerne foreslår imidlertid ikke forbedringer af lovgivningen, som kan give dyrene bedre forhold og de tager ikke udgangspunkt i tilgængelig forskning på området. Arbejdsgruppen vægter i sine anbefalinger og mangel på samme hensyn til konventionelle svineproducenters økonomi, eksisterende staldsystemer, management og forældede vaner højere end kommissoriet, eksisterende forskning og gældende lovgivning. I afsnittet om halekupering anbefaler arbejdsgruppen endda, at gældende EU-lovgivning ændres, så den tilpasses svineproducenternes intensive produktion. Arbejdsgruppen behandler ikke økologisk produktion og inddrager ikke økologiske landmænds erfaringer.

I rapporten udelades et afsnit med en beskrivelse af de dyr, som rapporten handler om: grisens natur og karakteristika, dens adfærd og behov. Vi mener, at dyret som art skal defineres og formuleres for at holde fokus på de dyr, som en rapport handler om. Vi håber, at sådan et afsnit vil komme med i fremtidige rapporter fra arbejdsgrupper om hold af grise.

I rapporten ses det ofte, at "mangel på viden" og hensyn til svineproducenternes økonomi og systemer har udsat og udsætter forbedret lovgivning. Vi mener, at det hverken er lovgivernes eller samfundets ansvar, at svineproducenterne ikke tilpasser deres produktion efter afsætningen.

Rapporten har 16 bilag: 1 fra Fødevareøkonomisk Institut, 5 fra Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet (DJF), 9 fra Videncenter for Svineproduktion (VSP) og 2 i samarbejde mellem DJF og VSP – sidstnævnte refererer i vid udstrækning til materiale fra Landsudvalget for Svin. Vi kritiserer, at rapportens bilag med én undtagelse udelukkende stammer fra DJF og landbruget selv. Det er for snævert. I litteraturlisterne refereres der også til anden forskning, men i rapportens anbefalinger tilsidesætter arbejdsgruppen DJF's forskning og andre forskeres resultater. Referencerne er til pynt, og forskningen har været forgæves i denne sammenhæng.

Landbrug & Fødevarer (L&F), VSP og svineproducenterne har en indlysende interesse i at levere materiale til justitsministeriet. Vi mener, at materiale fra VSP og Landsudvalget for Svin er til intern brug i landbruget og kun i begrænset omfang er anvendeligt som dokumentation i en sammenhæng, hvor materialet kan ændre lovgivning for grise. Vi kritiserer denne variant af historien om ræven, der vogter gæs og ønsker, at materiale er troværdigt og ikke må kunne opfattes som tendentiøst.

Vi mener, at arbejdsgruppen ikke har løst sin opgave og at rapportens indhold og anbefalinger må få konsekvenser for, hvordan justitsministeriet i fremtiden sammensætter nye arbejdsgrupper om hold af svin.

Selvom de værste forhold i staldene ser ud til at være sorteret fra i rapportens billedmateriale, så viser billederne de problemer, som danske grise stilles overfor i deres liv. Den dokumentation, som billederne formidler, er alene tilstrækkelig til straks at sætte forbedringer i værk.

3. Om arbejdsgruppen

Da rapporten blev afleveret til justitsministeriet i december 2010, bestod arbejdsgruppen af professor Björn Forkman (Det Biovidenskabelige Fakultet, KU), chefkonsulent Per Olsen (L&F), direktør Nicolaj Nørgaard (VSP, L&F), svineproducent, proprietær Per Bach Laursen (Det Dyreetiske Råd), seniorforsker Lene Juul Pedersen (DJF, Aarhus Universitet), cand.scient. ph.d. Louise Holm (Fødevarestyrelsen), dyr-

læge Kristian Viekilde (Den Danske Dyrlægeforening), kontorchef Jens Teilberg Søndergaard (justitsministeriet) og fuldmægtig Thomas Kloppenburg (justitsministeriet), som var sekretær.

Dyrenes Beskyttelse og DOSO var medlemmer af arbejdsgruppen, da arbejdet begyndte i januar 2007, men opsagde samarbejdet den 15. oktober 2010.

3.1 Dyreværnsforeninger forlod arbejdet i protest

17 dyreværnsforeninger: Dyrenes Beskyttelse og DOSO (en sammenslutning af 16 dyreværnsforeninger) forlod arbejdsgruppen i protest. En vigtig årsag var halekuperinger.

I dag klipper svineproducenterne rutinemæssigt halerne af næsten alle pattegrise. Det er ulovligt. DOSO og Dyrenes Beskyttelse kritiserer, at arbejdsgruppen ender med at foreslå forringelser f.eks. med hensyn til halekupering. Dyrenes Beskyttelse skriver bl.a.: "Men frem for at følge kommissoriet og foreslå forbedringer, der imødegår den stress, som får grisene til at bide hinanden, så har flertallet i arbejdsgruppen valgt at symptombehandle og lovliggøre en stor del af halekuperingen." og "Det er ganske simpelt uacceptabelt set fra et dyrevelfærdssynspunkt".

"Vi melder os ud fordi vi ikke vil være med til at legitimere svineproducenternes ulovligheder", udtalte Britta Riis, Dyrenes Beskyttelses direktør.

Formanden for DOSO, Peter Møllerup, udtalte: "I stedet for at få en forbedring af dyrevelfærden som vi var sat til, så har vi faktisk fået en forværring og det vil vi ikke være med til". Peter Møllerup sagde endvidere: "I stedet for at klippe halerne af dem skulle man give dem mere plads og mere halm så de ikke bider hinanden. Det viser al forskning".

Dyrenes Beskyttelse beskriver arbejdet sådan: "Arbejdet i arbejdsgruppen har været tre et halvt år i strid modvind i forhold til at komme igennem med videnskabeligt velunderbyggede argumenter for at forbedre dyrevelfærden."

Aktive Dyrerettigheder er efter læsning af rapporten enig i Dyrenes Beskyttelses og DOSO's vurderinger. Vi tilføjer: Hvis justitsministeriet følger anbefalingerne, så vil rapporten betyde forringelser for landets mange millioner grise og i mange år fremover forhindre, at der indføres forbedringer.

Dyrevenner forlader udvalg i protest. <http://www.dr.dk/Nyheder/Indland/2010/10/15/091135.htm?rss=true>

3.2 Forskeres forskning bruges ikke

De klassiske udsagn "der mangler viden" og "der skal mere forskning til" har ofte været brugt til at trække tiden ud og har udskudt forbedringer for landbrugets dyr. Også denne arbejdsgruppe genbruger vendingerne i udpræget grad. Desuden er et nyt ord med samme virkning kommet til: "konkurrenceevne". Forskning og rapporter fra bl.a. DJF har tydeligt klarlagt årsager til den høje pattegrisedødelighed, dokumenteret grises behov for at rode, indtage føde i mange små portioner m.v. og arbejdsgruppens redegørelser for problemerne er meget præcise. Men de forskningsresultater, som arbejdsgruppen henviser til, tilsidesættes og bruges ikke i anbefalingerne, og der er en overraskende stor uoverensstemmelse mellem på den ene side forskning og redegørelser og på den anden side arbejdsgruppens anbefalinger. Det opfatter vi som mærkværdigt og uholdbart set i forhold til kommissoriets ordlyd. Så vidt vi kan se af rapporten, har ingen af arbejdsgruppens medlemmer afgivet mindretalsudtalelse. Sammenlagt er resultatet, at forbedringer for grisene igen bliver udskudt. Når kommissorium, forskning, beskrivelser af problemerne og gældende lovgivning lægges til grund, handler repræsentanterne fra Københavns Universitet, Den Danske Dyrlægeforening, Fødevarestyrelsen og DJF mod bedre vidende i denne rapport. De nævnte problemstillinger udgør et grundlæggende problem og svækker rapportens troværdighed. Hvis nye arbejdsgrupper om hold af grise skal fungere efter hensigten, finder vi det af afgørende betydning at få løst disse problemer, inden nye arbejdsgrupper nedsættes.

3.3 Det Dyreetiske Råd sendte en svineproducent

I arbejdsgruppen er Det Dyreetiske Råd repræsenteret ved svineproducent Per Bach Laursen. Han ejer to gårde med konventionel, intensiv svineproduktion. På den største, Lundgården, er der 1.100 søer, ca. 31.900 smågrise og ca. 950 polte/slagtesvin. Det ses af Lundgårdens hjemmeside, at drægtige søer fikseres i enkeltbokse uden at kunne vende sig og uden at have social kontakt med andre grise. Per Bach Laursen har planer om at udvide sin svineproduktion på begge gårde.

Rapportens anbefalinger taget i betragtning melder dette spørgsmål sig: Hvilke interesser varetog svineproducent Per Bach Laursen i arbejdet med at udforme denne rapport om fremtidens hold af grise?

At Det Dyreetiske Råd er repræsenteret af en konventionel svineproducent med to intensive besætninger, er efter vores opfattelse uacceptabelt og svækker i vores øjne rapportens troværdighed betydeligt, hvad enten dette er rimeligt eller ej.

3.4 Svineproducenternes rolle

Konventionelle svineproducenter med intensive besætninger er godt repræsenteret i arbejdsgruppen og meget af materialet stammer fra svineproducenternes organisationer, både i rapporten og som bilag. Dermed danner materiale fra landbruget et vigtigt grundlag for arbejdsgruppen, hvilket afspejles i anbefalingerne. Direktør for VSP og medlem af arbejdsgruppen Nicolaj Nørgaard udtrykker svineproducenternes holdning f.eks. i denne udtalelse: "Jeg kan være bekymret for hvordan mængden af halebid ville være hvis vi slap hele haler ud i vores konventionelle produktion". Nørgaards udtalelse faldt den 15. oktober 2010, da dyreværnsforeningerne opsagde arbejdet i arbejdsgruppen, over to måneder før arbejdsgruppen afleverede sin rapport og mens arbejdsgruppen stadig arbejdede. Udtalelsen viser en modstand mod ændring af eksisterende tilstande, og arbejdsgruppen ender da også med at anbefale, at det stik imod gældende EU-regler bør gøres lovligt for svineproducenterne at klippe halerne af deres pattegrise. Nicolaj Nørgaards udtalelse peger på et alvorligt problem.

Dyrevenner forlader udvalg i protest <http://www.dr.dk/Nyheder/Indland/2010/10/15/091135.htm?rss=true>

4. Anbefalingerne til ministeren

De alvorlige problemer i danske stalde har været kendt i årevis. Meningen med arbejdsgruppens arbejde og anbefalinger var, at grises forhold skulle forbedres. Men det vil ikke ske, for i anbefalingerne vægtes hensynet til landmændenes eksisterende staldsystemer og økonomi højere end kommissoriet og blokerer for anbefalinger. I det følgende ser vi nærmere på arbejdsgruppens rapport:

4.1 Søers pladsbehov: "Rullepølsesvin" eller løsdrift?

Ca. 30% af de drægtige søer opstaldes stadig i fikseringsbokse, og det er lovligt indtil 1. januar 2013. Pladsen kan være så trang, at søerne klemmes. Blandt dyrlæger kaldes det for "rullepølsesvin", fordi boksens tremmer sætter mærker på søernes hud. Også når søerne holdes fikseret i farestier, er pladsen trang.

Forholdene for søer og gylte under faring og diegivning er et af de steder, der dyrevelfærdsmæssigt indebærer det mest intensive pres på søer og gylte, skriver arbejdsgruppen og oplyser, at der i et forslag fra 4. februar 2009 står, at Udvalget for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri "anerkender, at det er regeringens målsætning at sikre, at svineproduktion i Danmark kan foregå uden at fikserer søerne". I løbet af første halvår af 2011 fremlægges en plan for, hvordan omlægning kan ske, så fiksering af søer undgås.

En uge før forventet faring flyttes søerne fra fikseringsboks eller løsdrift til farestalden, hvor ca. 98% af de indendørs søer i dag opstaldes i fikseringsstier, som er konstrueret, så søerne ikke kan gå og ikke vende sig. Frilands- og økologisk produktion, hvor søerne farer på friland, udgør tilsammen under 2%.

Kravet om løsdrift gælder ikke for de første 4 uger efter løbning. I denne tid er fiksering tilladt og 90% af søerne fikseres i perioden fra fravæning og indtil 4 uger efter løbning. Derefter er ca. 70% af søerne løsgående i resten af drægtighedsperioden. 30% holdes konstant fikseret.

Reglerne brydes i grisestalden hver dag <http://www.dr.dk/Nyheder/Indland/2010/10/26/26142813.htm>

Om fiksering

Fiksering af søer er forbundet med en række velfærdsmæssige konsekvenser, uanset hvornår de fikseres, skriver arbejdsgruppen og forklarer, at fiksering har en direkte negativ effekt på søernes mulighed for at regulere kropstemperaturen, at søerne ikke kan gøde, æde og hvile i separate områder og at fiksering begrænser søernes redebygningsadfærd, som er en stærkt hormonelt styret adfærd. "Hertil kommer, at fikserede søer ofte støder på inventaret, når de rejser og lægger sig, hvilket kan medføre hudskader. Fikseringen indebærer herudover bl.a. negativ påvirkning af søernes muskelstyrke, negativ sundhedsmæssig effekt på søers klove og ben, fortykning af huden, reduceret hjerte-kar sundhed, reduceret knoglestyrke samt generel forhøjet sygelighed. Endelig fremgår det af notatet, at forekomsten af stress hos fikserede søer – i form af øget hjertefrekvens og forhøjet koncentration af stresshormonet cortisol – er højere sammenlignet med løsgående søer.", skriver arbejdsgruppen og antager, at "al fiksering er forbundet med de samme generelle negative effekter som nævnt ovenfor, som dog naturligvis er større, jo længere tid søerne er fikseret". Arbejdsgruppen anfører, at fiksering forhindrer søer i at udføre en stærkt indre styret motivation for brunstadfærd, hvilket kan føre til stress og frustration. Det må antages, at søer, der fikseres i brunsten, udsættes for en stresspåvirkning, der svarer til den, som søer, der fikseres under redebygningsfasen, udsættes for.

I lovgivningen er der ikke defineret plads for fikserede søer. Loven foreskriver, at "hvert svin kan lægge sig samt hvile og rejse sig uden besvær". Derfor må de kontrollerende myndigheder ved hver kontrol foretage et skøn.

Arbejdsgruppen lægger stor vægt på landmændenes økonomiske omkostninger ved at ændre staldene til, at søer går i løsdrift i løbe- og farestaldene, og mener, at producenterne ikke skal regne med at opnå en højere afregning for søer i løsdrift. Der henvises til, at forbrugerne ikke vil betale for, at dyrene har bedre forhold og det skyldes primært, at størstedelen af kødet eksporteres, "chancen for at overvælte omkostninger til forbedret husdyrvelfærd på forbrugerne er lille", skriver arbejdsgruppen. Vi mener, at dette argument ikke kan være bestemmende for lovgivning og at det må være svineproducenternes opgave at tackle dette spørgsmål om kommunikation.

Fiksering i løbeafdelingen

Om plads for fikserede søer i løbeafdelingen anbefaler arbejdsgruppen, at længden bør være mindst soens længde plus 40 cm, som kan være soens trug – det vil sige, at soen ikke kan gå et skridt frem og ikke et skridt tilbage. Dette mål ønsker arbejdsgruppen skal træde i kraft for nybyggeri, for eksisterende byggeri skal der være en overgangsordning, der skal være "så kort som muligt". Arbejdsgruppen vil ikke tage stilling til boksbredde, men skriver, at boksstørrelser skal tage hensyn til søernes størrelse.

I praksis accepterer arbejdsgruppen, at søerne fikseres under trange forhold. Vi mener, at denne begrænsede plads står i skærende kontrast til grisens natur som et aktivt og livligt dyr og kritiserer dette lavmål. Vi mener, at disse mål er i modstrid med lovens ord, for søerne har svært ved at "lægge sig, hvile sig og rejse sig uden besvær", sådan de skal ifølge reglerne.

Arbejdsgruppen anbefaler endvidere, "at der i lovgivningen indføres et forbud mod fiksering i løbeafdelingen, som skal træde i kraft den 1. januar 2021 for nybyggeri og større ombygninger". For eksisterende

byggeri anbefales, at der fastsættes "passende overgangsordninger". Det vil sige, at fikserede søer i løbeafdelingen vil kunne findes i årtier endnu.

Vi støtter forslaget om, at søer og gylte er løsgående i løbeafdelingen, men ønsker en langt hurtigere ikrafttræden af en sådan regel.

Fiksering af farende og diegivende søer – eller løsdrift?

At søerne skal skifte mellem at være løsgående og fikserede i farebokse, er efter arbejdsgruppens opfattelse uhensigtsmæssigt og bemærker, at "dansk dyrevelfærdslovgivning bl.a. bør sikre, at der ikke findes indbyggede problemstillinger i selve produktionsmåden, som kan kompromittere dyrenes basale biologiske funktioner og behov. Fiksering i enhver form begrænser disse basale funktioner og det kan selv den bedste svineproducent ikke ændre på ved god management". Arbejdsgruppen foreslår, at alle farende søer og gylte holdes i løsdrift i en sti, hvor dyrene uden besvær kan rejse sig, lægge sig og vende sig. Men arbejdsgruppen skriver, at "en overgang til løsdrift i farestalden vil indebære væsentlige økonomiske konsekvenser for producenterne" og "at det vil være vanskeligt at ombygge de eksisterende produktionssystemer med kassestier til stier, hvor søer og gylte er løsgående." Arbejdsgruppen mener, at landmændene skal have "incitament" (hvilket her skal oversættes til penge) og at reglerne for tilskud under den fælles EU-landbrugspolitik skal ændres, så producenterne kan få investeringstilskud.

"Yderligere forskning og innovation, der kan lette overgangen til løsdrift, vil naturligvis også kunne udgøre relevante incitament", skriver arbejdsgruppen. Det argument forstår vi ikke. Løsdrift kan lade sig gøre i Sverige, hvor det er lovkrav, og stierne findes allerede. Medlem af arbejdsgruppen forsker Lene Juul Pedersen stod som kontaktperson på DJF's nyhed fra den 29. april 2008 "Bedre start på griseliv i ny stitype" om et 5-årigt projekt, hvor bl.a. Lene Juul Pedersen udviklede en ny stitype for at nedsætte den høje dødelighed hos pattegrise og tage større hensyn til dyrenes trivsel. Hvorfor kan denne forskning og løsningsmodel ikke bruges?

Arbejdsgruppen bekymrer sig om den konkurrencemæssige og dyrevelfærds-mæssige situation, fordi der ikke er EU-krav om løsdrift i farestalden. Et krav om løsdrift i farestalden kan skade danske producenters konkurrenceevne, mener arbejdsgruppen, som også ser det som en risiko, at producenterne "til skade for dyrevelfærden" vil søge mod medlemsstater med de mest liberale forhold. Vi gør opmærksom på, at danske landmænd i mange år har truet med at flytte udenlands, hvis noget gik dem imod og at det allerede er sket: danske svineproducenter har gennem de senere år opkøbt gårde bl.a. i østeuropæiske lande. I hele EU har Danmark den største svineproduktion i forhold til antal indbyggere og areal, og hvis flere svineproducenter flytter udenlands, vil de gøre det uanset, hvordan lovgivningen udformes, fordi også andre faktorer spiller ind, f.eks. jordpriser og lønninger. Vi tager skarpt afstand fra, at lovgivning udformes i henhold til danske svineproducenters aktuelle trusler.

Arbejdsgruppen mener, at der bør arbejdes for fælles EU-regler om løsdrift. Det er i vores øjne en god ide, men dette arbejde må under ingen omstændigheder forhindre, at danske regler om løsdrift bliver vedtaget.

Arbejdsgruppen mener, at "der mangler viden" om, hvordan økonomisk rentabel omlægning til løsdrift kan gennemføres i praksis og mener derfor, at der ikke skal gennemføres krav om løsdrift under faring og diegivning. Dermed sætter arbejdsgruppen igen økonomi og systemer over kommissorium og bruger igen manglende viden som undskyldning for ikke at udtænke en anbefaling.

Ifølge VSP kan det "spores", at nogle svineproducenter vil omlægge til løsdrift og VSP forventer, at mindst 10% af produktionen vil kunne være omlagt til løsdrift om 10 år. Arbejdsgruppen mener, at der ad frivillighedens vej vil være "tilstrækkelig viden" om 10 år til, at der kan tages endelig stilling til, hvordan lovgivningen skal udformes. Men det er en vigtig forudsætning, at der "investeres i forskning og udvikling". Arbejdsgruppen foreslår, at justitsministeriet på baggrund af evalueringer "går i dialog" med erhvervet for at finde en løsning.

Vi mener, at udformning af lovgivning ikke kan være afhængig af, hvad svineproducenterne måske forventes at ville gøre i løbet af de næste årtier. Det er urealistisk at overlade dette spørgsmål til svineproducenterne. Lovgiverne må tage ansvar for dyrene.

Om fikserede søers unger

Pattegrisedødelighed er meget høj i danske stalde. Diarré og infektioner (blodforgiftning og ledbetændelse) er de hyppigste årsager til infektiøst betinget pattegrisedødelighed. Grisene får infektioner via sår og rifter, klovskader, læsioner på forknæ og i ansigtet som følge af pattekampe og infektioner efter kastration og halekupering. Pattegrisene skal ifølge reglerne have "tilstrækkelig plads til at die uden vanskelighed", men det har de ikke nu. Vi henviser til rapporten "Pattegrisedødelighed i DK" fra oktober 2010, som forsker Lene Juul Pedersen er medforfatter til. Denne rapport viser, at lovgiverne er nødt til at ændre gældende lovgivning.

Arbejdsgruppen oplyser, at "en væsentlig andel af pattegrisene dør af kulde", og at nedkøling de første levetimer tillige kan medvirke til, at pattegrisene bl.a. dør af ihjellægning på et senere tidspunkt. En alt-afgørende faktor for fravænningsvægten er pattegrisenes adgang til soens patter og pladsen ved yveret. Når ungerne har mere plads, vejer de mere, når de fravænnenes.

Arbejdsgruppen skriver, at der ifølge flere undersøgelser ikke er dokumenteret forskel i pattegrisedødeligheden hos fikserede søer eller løsgående søer i hele perioden fra indsættelse i farestien og til fravæning. Unger fra løsgående søer var betydeligt tungere ved fravæning end unger fra fikserede søer.

Hvis faringen tager for lang tid, øges antallet af dødfødte grise. Stress hos soen vil normalt forlænge forløbet. Undersøgelser peger på, at der er øget risiko for, at soen bider unger ihjel i fikseringsstier i forhold til løsdriftsstier. Undersøgelser, som er baseret på landmænds egen vurdering af årsagen til døde unger, peger på højere ihjellægning i løsdriftssystemer i forhold til fikseringsstierne, men dette har ikke kunnet bekræftes og arbejdsgruppen mener, at den registrerede forskel skal søges i landmændenes egne forventninger til dødsårsagen. Arbejdsgruppen skriver, at undersøgelser viser, at adgangen til halm stimulerer redegbygningsaktiviteten og gør søerne roligere under faringen, hvilket kan reducere risikoen for ihjellægning i løsdriftsstier. Hvis søer har nok plads til, at de kan lægge sig uhindret, forhindrer det ihjellægning af ungerne. I rapporten ses ihjellægning af unger primært som et økonomisk problem for landmanden.

VSP skriver: "For så vidt angår stiarealet sikrer anbefalingerne, at pattegrisene ikke gøder u hensigtsmæssigt i stien på grund af for meget plads". Om plads til ungerne anbefaler arbejdsgruppen: "Arealet bør efter arbejdsgruppens opfattelse ikke være under 1 m², som er tilstrækkeligt til, at ca. 14 pattegrise kan ligge i bugleje, når de er 4 uger, eller at 9-10 pattegrise kan ligge i delvist sideleje, når de er 4 uger." Arbejdsgruppen anbefaler, at kravet alene bør gælde for nybyggeri, fordi det er en skærpelse i forhold til de eksisterende regler.

Der er i vores øjne flere problemer i arbejdsgruppens udsagn. En fikseret so kan ikke lære ungerne en hensigtsmæssig gødeadfærd, men da grise er meget renlige dyr, ligger det i deres natur at gøde så langt fra deres hvileplads som muligt. Med henvisning til gødeadfærden anbefales så lidt plads til ungerne, at de ikke kan "lægge sig, hvile sig og rejse sig uden besvær", sådan som de skal kunne ifølge reglerne. Ungerne tvinges til at ligge oven i hinanden. Det er bl.a. et stort problem i varmt vejr på grund af rumtemperaturen og den varme, som dyrene afgiver til hinanden. Både anbefalingen og de nuværende forhold i staldene er i vores øjne i strid med gældende regler om plads, og det ved arbejdsgruppen godt. Det er beskæmmende, at lovgivere og myndigheder ikke har grebet ind for længst.

Svineproducenternes argument om gødeadfærd kan ikke tilsidesætte gældende regler om plads til pattegrise. Vi kræver, at reglerne overholdes hurtigst muligt og vi ønsker, at pattegrise får mulighed for at udføre deres behov for at motionere og lege.

Arbejdsgruppen nævner ikke de fikserede søers behov for social kontakt med andre grise og arbejdsgruppen nævner heller ikke de problemer, som en høj belægningsgrad giver for dyrenes sociale liv. Vi mener, at den slags overvejelser er nødvendige at medtage i vurderinger af, hvordan anbefalinger til lovgivning skal se ud.

Ifølge reglerne skal drægtige søer og gylte i ugen før det forventede faretidspunkt have passende redebygningsmateriale i en tilstrækkelig mængde, "medmindre dette teknisk ikke kan lade sig gøre med det gyllesystem, der anvendes på bedriften". Vi ønsker, at denne sidste sætning stryges - som det ses ovenfor, er der mange gode grunde til at give søerne redebygningsmateriale.

Vi støtter forslaget om, at alle søer og gylte går i løsdrift under faring og diegivning og at en sådan regel gennemføres i løbet af en meget overskuelig årrække.

4.2 Fravænningsalder: Arbejdsgruppen anbefaler tidlig fravæning

Fravæningen af konventionelle pattegrise sker, når de er 2-3 uger - reglerne foreskriver, at ungerne skal være mindst 28 dage ved fravæning, men 21 dage, hvis de flyttes til tomme og rengjorte stalde. De fravænes fra den ene dag til den anden. Dødeligheden for danske pattegrise ligger på ca. 24%, det er 25.000 døde unger om dagen, over 9 millioner om året. Det høje dødstal kræver handling.

Arbejdsgruppen kender problemerne og henviser med denne opsummering til forskning, som viser, "at pattegrise oplever en tidlig fravæning som mere *stressende* end en sen fravæning, at pattegrisenes *immunforsvar svækkes* og giver risiko for øgede sygdomme ved en tidlig fravæning frem for en sen fravæning, og at der observeres *øget mængde unormal adfærd* hos pattegrise, der er blevet fravænet tidligt frem for sent." Arbejdsgruppen er enig om, at "en så sen fravænningsalder som muligt indebærer flest dyrevelfærdsmæssige fordele for pattegrisene."

Om søerne skriver arbejdsgruppen, at "en sen fravæning indebærer et vist stressmoment for søerne i de situationer, hvor soen er fikseret og dermed ikke kan regulere diegivningen selv." Arbejdsgruppen mener, at "en sen fravæning - særligt under de eksisterende produktionssystemer, hvor så godt som alle søer fikseres i diegivningsperioden - vil medføre øget stress for søerne."

I "Analyse af det økologiske regelsæt vedr. husdyrsundhed og husdyrvelfærd" står der bl.a.: "Overordnet tyder undersøgelsernes resultater ikke på, at søerne belastes mere af en fravænningsalder på syv uger, mens smågrisene omvendt ser ud til at trives bedre ved fravæning efter syv uger end efter fem uger. (...) Idet fravæning ikke kun er et spørgsmål om ernæring, men også naturlige moder-afkom relationer, der kan være af betydning for grisene efterfølgende, forekommer det vigtigt, at reglerne i Danmark fortolkes som fravæning fra soen, hvilket der ikke umiddelbart kan kompenseres for med "kunstig" tildeling af modernælk, undtagen i tilfælde af sygdom eller lignende."

Altså er øget stress betinget af forholdene i konventionelle stalde: Søerne er fikseret, kan ikke kommunikere med ungerne, ikke hjælpe dem med fravæningen, ikke røre sig og ikke få opfyldt deres behov.

Arbejdsgruppen oplyser, at 10-15% af søerne i gennemsnit bruges som ammesøer. Disse søer overtager unger fra andre søer efter at deres egne er taget fra og kan blive sat til at amme i dobbelt tid, ca. 7 uger i træk. Årsagen er, at danske grise er avlet til at få større kuld, end de har pletter til. Ammesøer vil givet opleve den forlængede amning som stressende. Men arbejdsgruppen behandler ikke problemet (se punkt 4.5).

Arbejdsgruppen mener, "at der ikke foreligger entydig dokumentation for, at en fravæning ved 28 dage skulle indebære dyrevelfærdsmæssige forbedringer for pattegrisene i forhold til fravæning ved 21 dage." Her modsiger arbejdsgruppen sine egne forklaringer jf. arbejdsgruppens opsummering af problemer ovenfor. Materiale om fordele ved at fravænne senere ligger desuden på Google (søgeord f.eks. "trynepufning").

Arbejdsgruppen anbefaler: "Arbejdsgruppen finder på denne baggrund ikke, at en fravæning ved 28 dage vil indebære en dyrevelfærdsmæssig fordel for pattegrisene, som står mål med de økonomiske konsekvenser, der vil være forbundet med at fjerne muligheden for at fravæne pattegrise ved 21 dage under opfyldelse af særlige forhold." Økonomi bliver det vigtigste argument, hvilket ikke var meningen. Arbejdsgruppen ved godt, at jo tidligere dyr vænnes fra, jo flere adfærds- og helbredsmæssige problemer opstår der. Vi kritiserer skarpt, arbejdsgruppen tilsidesætter eksisterende viden og kommissorium i sit misforståede hensyn til landmændenes økonomi og lader ungerne betale prisen.

Vi ønsker, at det forældede fikseringssystem afskaffes hurtigst muligt for at sikre bedre trivsel for både søer og unger. Vi anbefaler, at søernes behov for at bygge rede, kommunikere med ungerne m.v. tilgodeses og at fravænningsalderen sættes op.

Analyse af det økologiske regelsæt vedr. husdyrsundhed og husdyrvelfærd.
http://www.foejo.dk/publikation/rapport/ir_29.pdf

Velfærdsproblemer hos danske søer.

<http://www.dyrenesbeskyttelse.dk/sites/default/files/landbrugsdyr/svin/Velf%C3%A6rdsproblemer%20hos%20de%20danske%20s%C3%B8er.pdf>

4.3 Fibre og rodematerialer: Staldsystemer og økonomi tilsidesætter kommissoriet

En arbejdsgruppe om hold af svin offentliggjorde i september 2007 sin "Delrapport om beskæftigelses- og rodematerialer til svin", som blev sendt i høring. På side 18-19 står der: "Når arbejdsgruppen ikke har forholdt sig til søer og gylte skyldes det, at spørgsmålet om hvilken mængde beskæftigelses- og rodematerialer søer og gylte skal tildeles, efter arbejdsgruppens opfattelse ikke kan besvares uden samtidig at tage stilling til spørgsmålet om adgang til fiberholdigt foder, der kan give mæthedfølelse. Arbejdsgruppen finder dog, at drægtige søer og gylte – ligesom andre svin – har et behov for beskæftigelses- og rodemateriale, der sandsynligvis ikke er mindre end behovet hos slagtesvin m.v. Hertil kommer, at der ikke på nuværende tidspunkt foreligger forskningsresultater, der særligt beskæftiger sig med drægtige søers og gyltes behov for beskæftigelses- og rodematerialer. Så selvom arbejdsgruppen finder, at søer og gylte, skal have adgang til minimum samme mængde materiale, finder arbejdsgruppen det mest hensigtsmæssigt at vende tilbage til spørgsmålet på et senere tidspunkt, når arbejdsgruppen skal drøfte spørgsmålet om søers adgang til fiberholdigt foder." Arbejdsgruppen forventede, at resultaterne af i gangværende forskning ville foreligge på dette tidspunkt. I 2006 blev der ved DJF påbegyndt et projekt om "Mætheds- og adfærdsregulerende foder til søer". Projektet, som skulle afsluttes i 2009, skulle også omfatte ornere behov for og adgang til rodemateriale. Orner fodres oftest også restriktivt.

I denne rapport oplyser arbejdsgruppen bl.a.: 1) søer fodres normalt 1 gang i døgnet, 2) søer fodres restriktivt gennem drægtighedsperioden, de fordøjer og optager foderet hurtigt, derefter følger sult resten af døgnet, 4) søerne mangler mulighed for at udføre fødesøgningsadfærd, hvilket resulterer i rastløshed, stereotyper og aggression, 5) fri adgang til foder giver federe søer, 6) søernes holdbarhed nedsættes ved øget tilvækst som følge af øget foderforbrug. Arbejdsgruppen nævner ikke motion.

Arbejdsgruppen erkender problemerne: "de begrænsede fødesøgningsmuligheder og graden af sult, som typisk opleves af drægtige søer i de nuværende produktionssystemer, er et velfærdsproblem" og "søernes oplevelse af sult vil kunne reduceres lidt, hvis søerne fodres to gange om dagen i stedet for kun én" og "at fri adgang til halm vil kunne reducere den uønskede adfærd, der er forbundet med oplevelsen af sult".

Arbejdsgruppen mener: "at krav om fri adgang til halm og mindst 2 daglige udfodringer vil kunne indebære dyrevelfærdsmæssige fordele for søerne". Men arbejdsgruppen mener, at der ikke bør stilles krav, "som det ikke vil være muligt at opfylde inden for rammerne af de staldsystemer, der anvendes i dag." Arbejdsgruppen "erkender", at det i systemer med fiksering vil være umuligt at give fri adgang til halm og at det i systemer med elektronisk fodring vil være u hensigtsmæssigt med mere end 1 daglig fodring.

Arbejdsgruppen sætter svineproducenternes økonomi og staldsystemer over kommissoriet, eksisterende viden og gældende lovgivning og det blokerer for de anbefalinger, som arbejdsgruppen skulle udforme.

Arbejdsgruppen kan ikke "på baggrund af den foreliggende forskning at fastsætte et bestemt fiberniveau eller -indhold pr. kg foder" og mener, at der er "behov for yderligere viden" om, hvordan fiberrigt foder kan sammensættes og håndteres i staldene og "Arbejdsgruppen kan derfor ikke anbefale, at der på nuværende tidspunkt stilles krav om fri adgang til fiberrigt foder. Arbejdsgruppen anbefaler i stedet, at forskningen på dette område prioriteres, således at der på sigt kan stilles krav om fri adgang til fiberrigt foder".

Det er besynderligt, at arbejdsgruppen er så usikker, for DJF har jo netop gennemført et 3-4 år langt forskningsprojekt om det emne og der er desuden anden forskning om emnet. "Der skal mere forskning til" genbruges igen til at bortforklare, at arbejdsgruppen ikke foreslår krav til foder, som lovgivningen foreskriver, og som dyrene kan trives med - hvilket arbejdsgruppen ellers skulle ifølge kommissoriet.

Med ordlyden "på sigt" trækker arbejdsgruppen desuden spørgsmålet om tildeling af fiberrigt foder i langdrag. Det er ikke i overensstemmelse med hverken kommissorium eller gældende lovgivning.

Der er enighed i arbejdsgruppen om, at "der på nuværende tidspunkt ikke er en endegyldig løsning på problemet med sultne søer, hvis den restriktive fodring, som anvendes i dag, skal opretholdes". Arbejdsgruppen accepterer landbrugets systemer uden at stille spørgsmålstejn ved en fodringspraksis, som indebærer nedsat velfærd i betydelig grad og fører til lidelser og sygdomme og uden at forholde sig til, at gældende lovgivning ikke overholdes (se også punkt 4.5).

Arbejdsgruppen sætter økonomi over kommissorium: "Et krav om fri adgang til fiberrigt foder vil ligeledes være forbundet med økonomiske omkostninger for erhvervet".

Arbejdsgruppen anbefaler, at "der stilles fleksible krav til tildelingen af halm og udfodring, således at kravene kan tilpasses de enkelte produktionssystemer på en forsvarlig og hensigtsmæssig måde". Her overlades det til landmændene at fortolke loven og tilpasse dyrene efter systemerne. Det er uacceptabelt. Dette spørgsmål kan ikke overlades til svineproducenterne, lovgiverne må tage ansvar for dyrene.

I delrapporten fra 2007 henvises til Scientific Report on welfare and disease in sows, boars and unweaned piglets in relation to housing and husbandry, EFSA-Q2006-028, hvor der bl.a. står, at: "forskningresultater viser, at når slagtesvin får tildelt mellem 40-100 gram halm pr. svin pr. dag, er det tildelte materiale ikke længere synligt den efterfølgende dag. Da søer og gylte efter omstændighederne har et større behov for beskæftigelses- og rodemateriale end slagtesvin, anfører EFSA, at ikke under 100 gram halm pr. so pr. dag udgør en tilstrækkelig mængde. Baseret på søers konsumering af halm, når søerne får adgang til store mængder halm, finder EFSA dog ikke, at det kan udelukkes, at søer har brug for langt mere end de 100 gram halm pr. so pr. dag."

For restriktivt fodrede søer mener arbejdsgruppen, at der bør fastsættes krav om, at disse søer udover den daglige fodring skal have fri adgang til halm eller fri adgang til andet foder end halm i mindst 5 timer i løbet af dagen, men arbejdsgruppen slutter afsnittet med at sætte økonomi over kommissorium: "Arbejdsgruppen er imidlertid i tvivl om de økonomiske konsekvenser af et krav om fri adgang til halm eller andet foder og finder derfor, at der først bør tages stilling hertil, når der er foretaget en nærmere økonomisk analyse af disse konsekvenser". Vi støtter kravet om halm. Vi ønsker desuden, at spørgsmålet om restriktiv fodring tages op og vi kritiserer, at arbejdsgruppen slutter afsnittet med at trække i land ved at sætte økonomi over kommissorium.

Lovgivning om halm, fyldigt foder eller fiberrigt foder, der kan mætte og opfylde behovet for at tygge, blev vedtaget i juni 1998. I 2011 er loven stadig ikke gennemført. Arbejdsgruppen er klar over problemerne, men selvom arbejdsgruppen udtrykkeligt fik til opgave at foreslå krav om "rode- og beskæftigelsesmateriale (valg af materiale, mængde mv.)" valgte arbejdsgruppen at springe disse anbefalinger over,

hvilket den tidligere arbejdsgruppe også gjorde i 2007. Arbejdsgruppen har ikke løst denne opgave. Her mange år efter lovens vedtagelse, efter flere rapporter fra arbejdsgrupper og efter flere høringer er emnet stadig uafklaret. Det er helt uhørt og under al kritik.

Vedtaget og gældende lovgivning er til for at blive overholdt. Det bliver denne ikke. Vi henstiller, at lovgiverne tager ansvar for lovens gennemførelse, så grise ikke stik imod gældende regler fortsat skal sulte og mangle rodemateriale. Vi forlanger, at gældende lovgivning overholdes med omgående virkning.

4.4 Halekupering: Arbejdsgruppen vil tilpasse lovgivning til landbrugets systemer

EU foreskriver i et direktiv om halekupering gældende for alle EU-lande: "Hverken haleklipping eller formindskelse af hjørnetænder må foretages rutinemæssigt, men kun hvis der er vidnesbyrd om, at der er forårsaget skader på sopatter eller andre svins ører eller haler. Inden udførelsen af disse procedurer skal der træffes andre foranstaltninger til at forhindre halebidning og andre uvaner under hensyntagen til miljøet og belægningsgraden. Utilstrækkelige miljøforhold eller driftsledelsessystemer skal derfor ændres."

Arbejdsgruppen beskriver problemerne præcist: "Udbrud af halebid udgør et alvorligt dyrevelfærdsmæssigt problem i svineproduktionen" og "Hidtidige undersøgelser har desuden vist, at grisene føler en betydelig smerte ved selve kuperingen" og "Halekupering er ud fra en dyrevelfærdsmæssig betragtning imidlertid ikke en optimal løsning på problemer med halebid, da kuperingen ikke tager hånd om de bagved liggende årsager til halekuperingen". Arbejdsgruppen forklarer, at forekomsten af halebid er et symptom på, at det omgivende miljø ikke er optimalt, idet halebid kan relateres til en række faktorer, som belaster dyrene og at forskning viser, at "forekomsten af halebid kan reduceres ved forbedringer i grisenes nærmiljø, herunder f.eks. tildeling af større mængder halm, forøgelse af arealet pr. gris og forbedringer i nærklimaet." Mangel på relevant beskæftigelsesmateriale er en veldokumenteret faktor for udbrud af halebid, idet grisene ikke får opfyldt deres behov for at udføre en undersøgende adfærd. Halm kan desuden dæmpe igangværende halebidning. Også foder og fodringspraksis m.v. har betydning for udbrud af halebid, skriver arbejdsgruppen. Halekupering er forbudt i Sverige, Norge, Finland, Litauen og Schweiz.

Arbejdsgruppen "anerkender, at sådanne forbedringer ikke altid er praktisk gennemførlige under den nuværende produktionsform, men finder samtidig, at der bør arbejdes i denne retning, hvis det på sigt skal være realistisk at udfase brugen af halekupering." Arbejdsgruppen accepterer, at grisene lever under forhold, som er i modstrid med gældende lovgivning og hvor de i værste fald kan udvikle kannibalisme. Med formuleringen "på sigt" trækkes forbedringer i langdrag.

Uden bedøvelse halekuperes stort set alle danske pattegrise – ifølge landbruget for at reducere halebid. Arbejdsgruppen skriver: "Resultaterne af hidtidige undersøgelser vedrørende effekten af halekupering på risikoen for udbrud af halebid er sparsomme, modstridende og ofte baseret på spørgeskemaundersøgelser og slagteridata." og "Sammenfattende kan det konstateres, at der ikke er entydig dokumentation for, at kupering af haler reducerer forekomsten af halebid." og "Det skal i den forbindelse dog understreges, at halekupering højst kan reducere risikoen for halebid, idet udbrud af halebid også kan opstå blandt halekuperede svin." Halekupering er ikke et effektivt middel mod halebid. Men landmændene har tradition for halekupering og bruger halekupering som rutineløsning. Arbejdsgruppen skriver, at svineproducenterne "praktiske erfaringer" viser, at halekupering reducerer halebid, men at dette ikke understøttes af forskning. Vi konkluderer, at svineproducenterne har tillagt sig en dårlig vane, som de må vænne sig af med.

Arbejdsgruppen skriver: "En udbredt teori er, at en øget smertefølsomhed som følge af kuperingen gør grisene mere følsomme over for halekontakt, hvorved antallet af halebid reduceres. Tidlige undersøgelser har således konkluderet, at kuperede haler er mere smertefølsomme end intakte haler, idet nerverne i den sammenvoksede hale opnår en øget følsomhed. Intakte haler er derimod næsten følelsesløse."

”Kupering af halen hos nyfødte grise efterlader halen i en tilstand af superfølsomhed på grund af neuromdannelse i halespidsen. Virkningen er således, at den kuperede gris i højere grad trækker halen til sig, når den udsættes for bid”, skriver Den Danske Dyrlægeforening.

Halekuperede grise oplever smerte, hvis de kommer for tæt på andre grise – det kan nemt ske, fordi grisene holdes tæt. Da grises og menneskers nervesystemer ligner hinanden, vil halekupering ifølge vores oplysninger tillige kunne give fantom-smerter. At svineproducenter bruger smerte som løsning på problemerne, er i vores øjne en forkastelig og kritisabel metode og i strid med flere love og regler.

Halekupering er den mest brugte løsning for at forhindre halebid – ikke forbedringer af grisenes forhold. Arbejdsgruppen skriver: ”De enkelte producenter vurderer i praksis behovet for halekupering ud fra de erfaringer, som de har fra deres egen besætning eller fra smågriseaftagerens besætning”. Fortolkningen af loven overlades til svineproducenterne og myndighederne skal blot have en mundtlig forklaring fra svineproducenten om, at der fortsat er halebid i besætningen og at der er iværksat foranstaltninger for at løse problemerne. Dette sidste må være proforma, idet næsten alle pattegrise fortsat får klippet deres haler af. Myndighedernes accept af landmændenes praksis sætter loven ud af kraft.

Hvor længe må en landmand blive ved med at halekupere efter et udbrud af halebid i en stald? Arbejdsgruppen finder ikke, at der er ”tilstrækkelig viden” til at fastlægge regler for, hvornår og hvordan de enkelte besætninger skal stoppe med at halekupere igen. VSP vil over en 5-årig periode afprøve modeller for, hvordan halekupering kan ”aftrappes”. Arbejdsgruppen skriver: ”Arbejdsgruppen finder, at dette tiltag bør afventes, før der eventuelt fastsættes nærmere regler herom.” Med en urealistisk tidshorisont overlader arbejdsgruppen det til svineproducenterne selv at finde ud af, om og hvordan de vil overholde lovgivningen.

Arbejdsgruppen forklarer omhyggeligt, at halebid ofte opstår i aftagernes stalde – ikke i staldene, hvor ungerne fødes og at producenterne af pattegrise klipper halerne af for at imødekomme aftagernes krav om at få leveret grise med afklippede haler. Arbejdsgruppen ”finder det problematisk, at direktivets formuleringer ikke i tilstrækkeligt omfang tager højde for den måde, som produktion af svin foregår på i dag, hvor smågriseproducenter i vidt omfang producerer smågrise, som indsættes på andre besætninger, der har specialiseret sig i slagtesvinsproduktion.” - lovgivningen er ikke indrettet landmændenes produktionsforhold, mener arbejdsgruppen og anbefaler derfor, at lovgivningen indrettes efter produktionsforholdene og ændres i EU-regi. Arbejdsgruppen foreslår bedre dokumentation for halebid ”samtidig med, at det forbliver muligt fortsat at afsætte til en ukendt modtager” – det sidste betyder på almindeligt dansk, at arbejdsgruppen anbefaler, at svineproducenterne kan fortsætte som hidtil med at kupere grisenes haler.

Vi forstår ikke logikken: lovgivningen foreskriver, at forholdene skal indrettes, så grisene kan beholde deres haler, og arbejdsgruppen redegør for, hvordan det kan ske. Hvis uheldet skulle være ude, så kan en gris ifølge reglerne få kuperet sin hale også efter dets 4. levedøgn, hvis grisen gives længerevarende smertebehandling. Lovgivningen gælder i alle EU-lande, og derfor er det uden betydning, hvem der aftager smågrisene. Vi anbefaler, at Danmark arbejder for, at EU-regler om halekupering overholdes i alle EU-lande i stedet for at få ændret lovgivningen, så den passer til laveste fællesnævner.

Vi foreslår, at svineproducenterne og deres aftagere trækkes i EU-støtten i henhold til reglerne om krydsoverensstemmelse, hvis de ikke overholder lovgivningen – det middel plejer at være effektivt.

Dyr skal ikke tilskæres og tilpasses efter de forhold, de har eller får. Det skal være omvendt. Vi forlanger, at gældende lovgivning overholdes med omgående virkning.

4.5 Arbejdsgruppen udelader vigtige emner

Arbejdsgruppen behandler ikke væsentlige forhold. Følgende emner mangler bl.a. i rapporten:

- 1) *Restriktiv fodring* nævner arbejdsgruppen mange steder. En enig arbejdsgruppe skriver, at "der på nuværende tidspunkt ikke er en endegyldig løsning på problemet med sultne søer, hvis den restriktive fodring, som anvendes i dag, skal opretholdes". Så vidt vi kan se af rapporten, har arbejdsgruppen ikke taget det principielle i restriktiv fodring op til revision. Grise har behov for og er indrettet til at spise mange, små måltider i løbet af dagen, og da sult fører til mange lidelser og livstruende og dødelige sygdomme hos dyrene, ønsker vi, at denne fodringspraksis forbydes.
- 2) *Motion*. Grise er af natur aktive og energiske dyr. Men så vidt vi kan se af arbejdsgruppens rapport, udelader arbejdsgruppen overvejelser, som specifikt omhandler grises behov for motion. Da dette har stor indflydelse på dyrenes helbred og almene velbefindende, ønsker vi, at grises behov for motion tages op snarest muligt med henblik på at sikre opfyldelsen af dette basale behov.
- 3) *Medicinmisbrug*. Danske grise får stigende mængder antibiotika, og både syge og raske dyr får antibiotika f.eks. gennem deres vand. Vi mener, at det vil være i overensstemmelse med kommissoriet, at arbejdsgruppen foreslår at ændre lovgivningen, så dyrene får forhold, hvor de har behov for langt mindre medicin. Efter vores opfattelse er det meget vigtigt, at arbejdsgruppen foreslår, at udelukkende syge dyr får medicin. Det ville have mange gavnlige effekter og samtidig fjerne mistanken om, at danske svineproducenter måske bruger antibiotika som vækstfremmer.
- 4) *Grises kommunikation* med hinanden samt overvejelser om dyrenes adfærd og sociale liv udelades af arbejdsgruppen. I spørgsmålet om halekupering nævnes ikke årsager til, at grise er født med haler og at grise bruger halerne i kommunikationen med hinanden. Vi ønsker, at arbejdsgrupper i højere grad inddrager dyrs adfærd m.v. i formuleringen af anbefalinger til ministerier.
- 5) *Tiltag for at imødegå stress* hos dyrene mangler. Stress er årsag til forskellige lidelser og sygdomme og vi ønsker derfor, at dette problem specifikt tages op.
- 6) *Næseringning* er tilladt på grise, som holdes udendørs. At rode i jorden med trynen er den mest karakteristiske og typiske adfærd for grise. Det norske Rådet for Dyreetikk skriver, at ringe forhindrer grise i at udføre en meget stærk biologisk trang, nemlig at bruge trynen. Grise er aktive dyr, og udegående grise bruger meget tid på at rode i jorden, også selvom deres næringsbehov er dækket. Det må antages at skabe betydelig frustration hos grise, når denne stærkt motiverede rodeadfærd medfører smerte, skriver Rådet og mener, at der er store dyrevelfærdsmæssige gevinster ved at lade grise motionere udendørs, men det kan ikke forsvare brug af trynering. Udendørs drift uden brug af trynering skulle fuldt ud være mulig, og det er et skridt i den gale retning at tillade et indgreb, som skal forhindre naturlig adfærd ved at påføre dyret smerte, skriver Rådet, som derfor stærkt fraråder at tillade tryneringe til grise. Vi er enige og ønsker dette problem taget op.

Trynering til gris. Rådet for Dyreetikk. 1998. www.radetfordyreetikk.no/1998/01/trynering-til-gris/
- 7) *Ammesøernes situation* behandler arbejdsgruppen ikke. En ammesø kan blive udsat for at skulle amme i ca. 7 uger i træk mellem metalbøjler på et betongulv. Vi ønsker, at ammesøers liv kortlægges hurtigst muligt med henblik på et forbud mod denne brug af søer.
- 8) *Øresår* er ligeså vigtigt et problem som halebid, nævnes ofte i sammenhæng med halebid og ser ud til at være et stigende problem. Arbejdsgruppen kommer ikke ind på emnet. Vi ønsker, at dette problem tages op med henblik på en kortlægning og en varig og holdbar løsning på problemet.
- 9) *Tandslibning og tandklipping* nævner arbejdsgruppen ikke. Lovgivningen foreskriver, at haleklipping og formindskelse af tænder ikke må foretages rutinemæssigt, kun hvis det er påvist, at der er sket skader på sopatter eller andre svins ører eller haler. Inden udførelsen af disse procedurer skal der træffes andre foranstaltninger til at forhindre halebidning og andre reaktioner under hensyntagen til miljøet og belægningsgraden. Da svineproducenternes foranstaltning for at forhindre halebid er at klippe halerne af dyrene, løses problemerne ikke og det samme kan være tilfældet med hensyn til

tandslibning og tandklipping. Sliber og klipper svineproducenterne pattegrisenes tænder rutinemæssigt? Vi ønsker dette problem belyst og eventuelt løst.

- 10) *Strafferammerne for at overtræde anbefalet og/eller gældende lovgivning* nævner arbejdsgruppen ikke. Da dette punkt er en del af alle bekendtgørelser, love og regler, ønsker vi, at anbefalinger vedrørende strafferammer bliver en del af arbejdet for fremtidige arbejdsgrupper for hold af grise.

5. Nogle kommentarer

Når lovændringer er på vej, hævder dansk landbrug ofte, at hvis de pågældende ændringer gennemføres, så vil landbruget "blive nedlagt" eller "lukke". På trods af et stort genbrug virker "enten-eller"-retorikken stadig. Vi mener, at landbruget ikke på denne måde skal kunne forhindre ændringer i love og regler, men skal indrette sig på samme måde som andre erhverv må, når der sker lovændringer.

Arbejdsgruppen tillægger økonomi større vægt end kommissoriet og anbefalinger udskydes bl.a. på grund af "manglende viden" om økonomi. Dyrenes Beskyttelse udtaler i artiklen: "Fire års forhandlinger til gavn for svineproducenternes økonomi", at det barske produktionsliv, som er virkeligheden for danske grise, ikke ændres synderligt via anbefalingerne i rapporten. "Situationen er som for fire år siden, og der foreslås ikke forbedringer, som for alvor kan afhjælpe de lidelser, som de mange millioner dyr dagligt udsættes for. Det er meget skuffende, at fire års arbejde ender med at vægte svinebranchens økonomi tungere end dyrenes velfærd", udtaler Britta Riis, direktør i Dyrenes Beskyttelse. Foreningen er uenig i alle rapportens anbefalinger.

Produktionen af svinekød i Danmark er for stor, hvilket bl.a. afspejles i priserne og EU-betalt oplagring af svinekød. Landbruget påstår, at forbrugerne ikke vil betale for, at dyrene får bedre forhold. Størstedelen af den danske produktion af grise eksporteres enten i levende live eller som kød. Denne produktion har danske forbrugere ingen indflydelse på. Når dette sammenholdes med, at svineproducenterne lægger mest vægt på kvantitet og ikke kvalitet, så er det helt afgørende, hvad lovgivningen foreskriver. Det er producenternes opgave at formidle information om deres produkter.

Til Justitsministeriet
Civil- og Politiafdelingen,
Slotsholmsgade 10
1216 København K.

16.februar 2011

Høringssvar på
"Arbejdsgrupperapport om hold af svin"

I Januar 2007 nedsatte justitsministeren endnu en arbejdsgruppe i en lang række af arbejdsgrupper med identiske opgaver: At undersøge og vurdere forholdene i den konventionelle svineproduktion med det formål at foreslå ændringer i lovgivningen med henblik på bedre forhold for dyrene. Gruppen barslede i december 2010 med en rapport.

Arbejdsgruppens kommissorium signalerer ønske om forbedringer for dyrene, mens arbejdsgruppens rapport i meget ringe grad afspejler dette.

Dyrenes pinsler er uhyggeligt veldokumenterede og behovet for ændringer af produktionssystemerne er evidente.

Rapporten fremstår som et indædt forsvar for de anvendte, uhensigtsmæssige produktionsmetoder og økonomien heri ligger til grund for arbejdsgruppens anbefalinger. Arbejdsgruppen har ikke taget dyrevelfærdsmæssige hensyn og eksempelvis foreslået metodeændringer. Arbejdsgruppens hensyn er desværre flyttet fra dyrevelfærd til snævre økonomiske betragtninger over et dyrefjendtligt produktionssystem. Arbejdsgruppen har begrænset sig til at erkende at ændringer er nødvendige, og med økonomiske argumenter afholdt sig fra at anbefale nødvendige ændringer.

Rapporten giver det overordnede indtryk, at hele øvelsen er gået ud på at give landbruget alibi for 'time out' i håndhævelsen af gældende lov samt at nedtone krav til virkelige forbedringer for dyrene.

ANIMA mener, at rapporten er behæftet med en alvorlig mangel. Arbejdsgruppen har ikke taget stilling til omfanget af håndhævelse af gældende lov. Rapporten opremser et udsnit af gældende lov, men tager ikke stilling til omfanget af håndhævelse. Det er beklageligt, at gruppen ikke af egen drift har gjort sig bekendt med og udtalt sig om i hvilket omfang gældende lov 'er slået igennem' ude i staldene.

Begrundelse: Undersøgelser heraf kunne have givet værdifuld viden om i hvor vid udstrækning arbejdsgruppens ressourcer er anvendt på meningsfulde forslag om nødvendige lovændringer eller på meningsløse gentagelser af forhold, der allerede er lovgivet om men som ikke bliver håndhævet.

Dyreværnsloven omtales i rapporten. Gennem årene er værdien af de generelle regler (§§ 1 og 2) i loven imidlertid reduceret betragteligt for dyrene i landbruget. Det hedder således:

at dyr skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe og at enhver, der holder dyr, skal sørge for,

at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer, at rum eller arealer, hvor dyr holdes, skal indrettes på en sådan måde, at dyrets behov tilgodeses, jf. § 2. Det skal herunder sikres, at dyret har den fornødne bevægelsesfrihed også under optagelse af foder og drikke og ved hvile.

Dyreværnslovens eksistens anerkendes i rapporten, hvorefter arbejdsgruppen bruger sine ressourcer på ensidig økonomisk argumentation imod de ovenfor beskrevne krav.

Dyreværnsloven er, sammen med andre regler til beskyttelse af dyr, i årenes løb reduceret til 'besætningsmanual', som uden konsekvens for svineproducenterne kan fraviges – og bliver fraveget! Denne rapport cementerer den tendens.

Lovgivning.

Gældende lov er minimumskrav. Der eksisterer således intet forbud mod at hæve kravene til bedre velfærd hverken for Folketinget eller den enkelte landmand.

ANIMA mener, at gældende lovgivning – hvis håndhævet – ville give dyrene forhold, som er bedre end de eksisterende. De minimumskrav, som gældende lov omfatter, bliver simpelthen ikke overholdt ligesom de videnskabelige resultater, som lovgivningen bygger på, ikke afspejles i staldene. Gældende lov fungerer som manual, der alt for ofte ignoreres. Egenkontrol virker ikke.

ANIMA foreslår, at fremtidig lovgivning udformes, så den afspejler det faktum, at dyr er levende væsner, som er underlagt biologiske og etologiske lovmæssigheder. Vi finder det aldeles uhensigtsmæssigt, at regulere husdyrbesætninger efter regler, der passer til produktion af eksempelvis køleskabe og traktorer. Det er imidlertid præcist det der sker. Denne rapport hjælper ikke med at forbedre de regler, som resulterer i dårlige forhold for dyrene i landbruget.

Landbruget anvender den detaljerede lovgivning som manual på linje med den, der udleveres ved købet af et køleskab og en traktor. Fokus er flyttet fra det enkelte dyr og dets behov til overholdelse af/undvigelse fra punkter i en manual. Ansvar flyttes fra driften til kontrollen og justitsministeriet! Denne rapport peger ikke på reelle løsningsmodeller til bedring af dyrs forhold.

ANIMA foreslår, at lovgivning til beskyttelse af dyr gøres resultatorienteret. Med udgangspunkt i dyrenes art og etologi, kan der i lovgivningen stilles mere hensigtsmæssige krav om, at det enkelte dyrs velfærd tilgodeses. Landmanden skal pålægges ansvaret for, at ethvert dyr trives på alle måder. Det ansvar kan støttes af minimumskrav til staldindretning o.a., men fokus for vurderingen af dyrenes velfærd, skal være dyret – ikke et antal cm eller gram. Loven og kontrollen skal sikre, at det enkelte dyr i landbruget trives.

Begrundelse: ANIMA mener, at resultatorienteret lovgivning for husdyrbesætninger vil beskytte det enkelte dyr bedre end detaljeret lovgivning. Regler, som fokuserer på mål og vægt, bliver anvendt som manual og giver dyrene dårlige liv. Kontrollen med overholdelse af resultatorienteret lovgivning skal bestå i at vurdere det enkelte dyrs velfærd og sundhedstilstand og årsager og antal for de døde dyr.

Udvalget for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, har angiveligt anmodet regeringen om at fremlægge en plan for omlægning af svineproduktion, så fiksering af dyr undgås.

ANIMA mener, at regeringen skal udarbejde resultatorienterede krav til dyrevelfærd, men afholde sig fra detaljerede anvisninger. Det er landbrugets ansvar at indrette hele produktionskæden således, at dyrene oplever velfærd fra fødsel til død.

Det er folketingets opgave at sikre dyrenes velfærd, ikke at udarbejde en manual for svineproducenter.

Begrundelse: Den enkelte landmand skal indhente den nødvendige viden og tage det fulde ansvar for det enkelte dyrs trivsel og uegnede landmænd, have forbud mod at holde dyr. Hvis landbruget ikke er i stand til at udarbejde forsvarlige produktionsmetoder, er det ude af stand til at holde dyr på forsvarlig vis og skal have forbud mod at holde dyr.

Hold af svin i Danmark.

Rapportens afsnit indeholder en længere beskrivelse af økonomiske og rentabilitets relaterede betragtninger.

ANIMA mener, at sådanne er irrelevante for en debat om dyrevelfærd - hvilket understreges af det faktum, at svineproducenterne, trods manglende overholdelse af minimumsreglerne, ikke formår at skabe værdier. Med andre ord: 'rapportens anvendte økonomiske betragtninger er i alle henseender værdiløse'.

Begrundelse: Der eksisterer intet påbud. Ingen er tvunget til at holde grise, men de som holde dyr, skal iht. loven etablere forhold, der tilgodeser dyrene velfærd. Dyrenes velfærd skal naturligvis ikke kompromitteres af dårlig økonomi og/eller dårlig uddannelse. Hvis en landmand ikke kan skabe værdier under iagttagelse af god dyrevelfærd, skal han/hun skifte produkt eller profession.

Indikatorer for velfærd hos svin.

ANIMA mener, at der i årevis har eksisteret meget værdifuld viden om grises velfærd - bl.a. EFSA's rapport om sundhed og velfærd - og at halebid, dødelighed, sygdom og medicinforbrug i besætningerne er (beviste) indikatorer på dårlige forhold - ingen dyrevelfærd. ANIMA foreslår derfor, at samtlige dyr, som dør i besætningen, automatisk undersøges og årsager registreres og at forbuddet mod rutinemæssig halekupering håndhæves øjeblikkeligt.

Begrundelse: Systematisk registreret viden om dødsårsager giver den præcise viden, som erhvervet efterlyser og dermed mulighed for umiddelbart at ændre praksis. Dødstal og dødsårsager for grisesøer kunne langt tidligere have ført bevis for forkerte fodringsrutiner, fodertyper og manglende rodemateriale og fiberholdigt foder. Forskning har godtgjort, at halebid indikerer dårlige forhold for dyrene i besætningen. ANIMA henstiller, at myndighederne reagerer herpå og kræver, at der rettes op på de årsager, som ligger til grund for halebid. Amputation af halerne er en fuldstændig uacceptabel erstatning for hensigtsmæssige staldforhold.

ANIMA mener, at avl skal reguleres gennem lovgivning.

Begrundelse: U hensigtsmæssig og ureguleret avl kombineret med dårlige 'produktionsmetoder' frembringer problemer, der munder ud i høje dødstal, stort antibiotikaforbrug og resistente bakterier. Smågrisedødeligheden kunne være reduceret langt tidligere med ændrede mål for avl. Grisesøer får flere unger end deres 14-16 dievorter giver plads til og dødfødte unger er reglen snarere end undtagelsen. Lovgivning og kontrol kunne langt tidligere have registreret fremavlede problemer med dyrevelfærden – og vendt dem.

Søers pladsbehov:

ANIMA mener, at fiksering af dyr i enkeltbokse skal forbydes hvor fiksering ikke er nødvendiggjort af terapeutiske årsager. Vi noterer os arbejdsgruppens hensigtserklæringer mht øgede boksstørrelser men henstiller til myndighederne, at de fikserende enkeltbokse forbydes øjeblikkeligt.

Begrundelse: Det har til overflod vist sig uhensigtsmæssigt, at fikserer dyr i enkeltbokse. Det er ikke i overensstemmelse principper for dyrs velfærd, at et dyr fikseres så det ikke kan bevæge sig og yde vigtig yngelpleje. Plads og frihed til at udføre fareadfærd og yngelpleje er nødvendigt for dyrenes velfærd. Fiksering skader dyr. Arbejdsgruppens forsøg på at centimeterdefinere dyrets opholdssted er en kedelig gentagelse af allerede begåede fejl. 'Med hovedet under armen' har landbruget år efter år avlet grisene større og større og samtidig har erhvervet holdt fast på de i loven angivne minimumskrav til pladskrav og boksstørrelser. Dyrevelfærdskontrollen har fundet tryk- og skrabemærker på dyr, som var klemt inde i enkeltbokse. Dyrenes bevægeapparat skades af fiksering, som også udløser frustration og apati.

ANIMA mener i øvrigt, at søerne skal tildeles redemateriale og tilstrækkelig plads til at anvende det.

Fravænningsalder.

ANIMA ønsker fravænningsalderen hævet og finder det højest ejendommeligt, at arbejdsgruppen kan anbefale at fastholde den eksisterende lave fravænningsalder. Fravænningen skal tidligst ske når dyrets tarmsystem er 'modnet' til fast føde og ANIMA er derfor uenig i arbejdsgruppens anbefaling, som går ud på, at de dyrefjendtlige systemers (dårlige) økonomi er vigtigere end senere fravænningsalder, dyrevelfærd, reduceret antibiotikaforbrug og reduceret risiko for folkesundheden (resistente bakterier).

Begrundelse: Udsættelse af fravænningsalderen alene, kan reducere landbrugets forbrug af antibiotika. I rapporten oplyses, at 'soen i gennemsnit havde 31 diedage i 2009' Anima noterer sig, at det ikke er udtryk for at hver lille gris dier i 31 dage, men at de 31 diedage fremkommer ved at soen dier unger fra modersøer, der har flere unger end dievorter. Dødstal og antibiotikaforbrug taler entydigt for en højere fravænningsalder. Dyrenes velfærd er bl.a. betinget af at næring/foder tilpasses dyrets fysiske udviklingstrin. Forskere har påpeget, at smågrisenes mave-tarmsystem endnu ikke er udviklet til fast foder på eksisterende fravænningsstidspunkt. Antibiotikaforbruget for smågrise er højt og viser, at fravænningsstidspunktet er uhensigtsmæssigt.

Søers adgang til fyldigt foder

ANIMA henstiller, at myndighederne håndhæver eksisterende lov – også forbuddet mod at sulte dyr. Landbrugets omskrivning 'restriktiv fodring' har til hensigt at sløre det faktum, at dyrene sultes. Vi mener, at dyreværnsloven og dele af den øvrige lovgivning til beskyttelse af dyr – hvis håndhævet – er egnet til at beskytte dyrene mod stærkt fysisk ubehag, smerter og død og samtidig tilgodese deres adfærdsmæssige behov for passende mængder af passende foder samt at udføre fødesøgning. Vi ønsker, at søer og andre grise skal have plads og fri adgang til passende mængder og art af redemateriale og foder. Anima mener, at dyrenes velfærd skal prioriteres.

Begrundelse: Uhensigtsmæssig foderstruktur og foderintervaller kombineret med fravær af redemateriale som kan ædes, fremprovokerer frustrationer og smertefulde tilstande, der resulterer i død. Forskere har vist, at søerne dør under store smerter som følger af mangel på fibre. Forskning har også vist, at halebid kan reduceres til et overkommeligt antal med tilstrækkelig plads og tilstrækkelige mængder af redemateriale og foder. Derfor er tildeling af tilstrækkeligt foder og fibermateriale både i overensstemmelse med loven og med dyrenes behov.

Halekupering af svin

ANIMA gør opmærksom på, at gældende lov overtrædes rutinemæssigt og henstiller, at loven håndhæves. Landbruget og denne regering ignorerer produktionssystemernes betydning for halebid og dermed den påståede nødvendige amputation af dyrenes haler. EU-direktivet, der trods implementeret i dansk lov ikke håndhæves, giver anvisninger på forhold, som skal korrigeres før tilladelse til amputation af dyrenes haler kan foretages. Danmark (landbrug og myndigheder) ignorerer systematisk anvisningerne.

EU-forbuddet mod rutinemæssig halekupering har været i kraft siden 2003. Kapitel 1, pkt. 8 i bilaget til Rådets Direktiv 91/630 (som ændret i 2001) som implementeret i dansk lov i 'Bekendtgørelse om halekupering og kastration af dyr' hedder det:

§ 4. *Svin må ikke halekuperes rutinemæssigt.*

Stk. 4. *Inden halekupering foretages, skal der være forsøgt foranstaltninger for at forhindre halebidning under hensyntagen til miljøet og belægningsgraden. Utilstrækkelige staldforhold eller driftsledelsessystemer skal ændres.*

ANIMA henstiller, at bevisførelse for at ovennævnte ændringer er udført, skal afgives skriftligt forud for kupering.

Begrundelse:

Det er gældende lov! Arbejdsgruppens henvisning til EU regler og påstand om, at de gør det umuligt at overholde loven er usand! Årsagen skal ene og alene findes i producenternes foretrukne produktionsmetoder – ikke i EU-regler!

Betydelige mængder forskning og praktisk erfaring viser, at halebid kan forebygges uden at forfalde til skamfering af dyrene. Dette er bl.a. vist i en rapport om halebid som EFSA udsendte i 2007. De videnskabelige undersøgelser og rapporter, der ligger til grund for loven, viser klart, at håndhævelse af loven kan forbedre forholdene for millioner og atter millioner af dyr – hvert år.

ANIMA mener afslutningsvis, at arbejdsgruppen har ignoreret kommissoriet. Udarbejdelsen af rapporten har tydeligvis ikke været styret af et ønske om at forbedre forholdene for dyrene i landbruget. Motivet har været bevarelse af et produktionssystem, som beviseligt hverken er foreneligt med dyrevelfærd eller god økonomi jf. dødstal i besætningerne, overforbrug af antibiotika og svineproducenternes manglende værdiskabelse (læs: tab og voksende gæld). Rapporten mangler desuden vurdering af håndhævelse af love og regler til beskyttelse af dyr i landbruget. Trods svineproduktionens årelange dårlige økonomiske resultater, anvender arbejdsgruppen økonomien som forsvar for bibeholdelse af en dyrefjendtlig og tabsgivende produktionsform!

Bente Tolley

Maj-Britt Hastrup

JUSTITSMINISTERIET

Fra: Annette Lychau Petersen [alp@emdrupvej28a.dk]

Sendt: 11. februar 2011 14:51

Til: Justitsministeriet

Cc: Maj-Britt Hastrup

Emne: Hold af svin

TKL

Til
Justitsministeriet
Dyrevelfærdskontoret

Høring over "Arbejdsgrupperapport om hold af svin" - Sagsnr. 2007-5440-0010

Justitsministeriet har den 5. januar 2011 sendt ovennævnte rapport i høring. Den Danske Dyrlægeforening (DDD) har følgende bemærkninger til rapporten.

Halekupering

DDD finder, at forbudet mod rutinemæssig halekupering skal opretholdes og at dokumentation for en eventuel dispensation skal være en del af besætningsejerens egenkontrol. DDD finder det problematisk, at besætningsdyrlægen skal udfærdige yderligere dokumentation, da han ikke har kendskab til de forudsætninger der ville kunne udløse en dispensation, eksempelvis forholdene i køberbesætningen.

Søers pladsforhold

DDD finder, at søer i løbeafdelingen fra fravæning til overstået brunst, skal være i bokse eller løse i solobokse. Derefter skal de være løse med mulighed for beskyttelse af det enkelte dyr. Med hensyn til løse søer i farestalden, udgør dette et velfærdsproblem hos såvel søer som smågrise. DDD kan med den nuværende viden, ikke se et system der kan løse begge problemer. Der bør dog som minimum indføres skånestier.

Med venlig hilsen

Annette Lychau Petersen

Cand. med. vet./fagpolitisk konsulent, Direkte tlf. 39131074, mobil 21696084

Den Danske Dyrlægeforening • www.ddd.dk • Tlf. +45 3871 0888
Emdrupvej 28A • DK-2100 København Ø • Fax +45 3871 0322
Sekretariatets åbningstider: Mandag-torsdag: Kl. 8.30-16.00. Fredag: Kl. 8.30-15.00

Justitsministeriet
Dyrevelfærdskontoret

Akt.nr. 62

2007 NR. 5440. 0010.

Maj-Britt Haastrup

Fra: Hans Jørgen Tellerup [hjt@danskesvineproducenter.dk]

Sendt: 18. februar 2011 09:25

Til: Justitsministeriet

Cc: Maj-Britt Haastrup

Emne: hørings svar "arbejdsgrupperapport om hold ad svin"

Hørings svar på "Arbejdsgrupperapport for hold af svin"

Danske Svineproducenter takker for muligheden for at afgive hørings svar til førnævnte rapport og har følgende kommentarer.

Generelt

Vi er indstillet på at indføre nye staldsystemer, såfremt de ikke medfører forringet dyrevelfærd, forøget dødelighed og derved forøgede produktionsomkostninger. Ligeledes forventer vi at eventuelle krav indføres samtidigt i de øvrige EU lande, som vi dagligt er i konkurrence med på eksportmarkederne. Hvis ikke det sker vil det nok engang være en stærk forringelse af vores konkurrence vilkår. Sidst nævnte bekræftes ligeledes af de økonomiske analyser i rapporten.

Løsgående søer i løbeafdelingen.

Vi har allerede i dag en del af søerne der er løsgående i forbindelse med løbning. Erfaringerne viser at det koster lidt på produktiviteten da søerne er mere stressede i den periode hvor fostrene sætter sig fast (se rapportens bilag, notat af Lene Juul Pedersen).

Ydermere medfører systemet forøgede etableringsomkostninger, på grund af krav om mere plads pr so. Der er dog et såkaldt UK tillæg, der stort set betaler disse omkostninger. Såfremt det bliver et generelt krav med løsgående søer vil dette tillæg selvsagt bortfalde, hvilket igen vil forringe vores konkurrence vilkår.

Løsgående søer i farestalden.

Rapporten lægger op til at vi i de næste ti år, forsat skal undersøge mulighederne for at udvikle en stitype til løsgående søer. Dette tiltag bifalder vi. Som det ser ud i dag er kombistien, den faresti der opnår den laveste dødelighed (dog som nævnt stadig større end traditionelle stier). Det vil derfor være bedst at der fokuseres på denne stitype i de videre undersøgelser. Den har den fordel at søerne kan fikseres ved faring og de første dag, hvor dødeligheden er størst.

Ydermere er det en fordel at søerne kortvarigt kan fikseres, så medarbejderne i ro og mag kan behandle smågrisene. Soen kan være meget beskyttende og dermed aggressiv.

Vi vil dog igen ikke være med til at indføre løsgående søer i farestalden ved lovgivning med mindre der findes en stitype, med samme lave dødelighed og effektivitet som den traditionelle faresti. Ligeledes forventer vi på dette punkt at et eventuelt krav indføres på EU plan.

Størrelsen på den traditionelle kassesti

I rapporten nævnes at anbefalingen til bredden på den almindelige faresti er op til 1,8 meter. Dette er i praksis for bred, da det kan påvirke pattegrisenes gødeadfærd, så der kommer svineri på det faste gulv i farestien. Dette medfører et øget smittepres og derved et forøget medicinforbrug. Arbejdsgruppen anbefaler dog ligeledes at der ikke fastsættes specifikke krav til boksens dimensioner, hvilket vi kan tilslutte os.

Med venlig hilsen / Best regards

Hans Jørgen Tellerup, M.Sc.
Specialkonsulent

Justitsministeriet
Dyrevelfærdskontoret

Akt.nr. 59

2007 NR. 5440.0010

Danske Svineproducenter
Karetmagervej 9
DK-7000 Fredericia
Tlf. +45 7025 8070
Dir. +45 7620 7955
Mob. +45 4242 3611
hjt@danskesvineproducenter.dk

18. februar 2011

Att.: Jens Teilberg Søndergaard
Justitsministeriet
Dyrevelfærdskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Vedr. høring over "Arbejdsgrupperapport om hold af svin".

Det Dyreetiske Råd har modtaget en henvendelse fra Justitsministeriet af 5. januar 2011 (Sagsnr.: 2007-5440-0010) vedr. høring over "Arbejdsgruppe om hold af svin". Rådet anmodes om at komme med bemærkninger til rapporten.

Det Dyreetiske Råd finder, at rapporten giver en grundig redegørelse for forholdene i svineproduktionen, både ud fra videnskabelige undersøgelser og praktiske erfaringer, og de vilkår, herunder økonomiske vilkår, som udarbejdelsen af regler for hold af svin er underlagt. Det Dyreetiske Råd har haft en repræsentant i arbejdsgruppen og har forståelse for, at der i et sådant udvalgsarbejde indgås kompromisser. De bemærkninger, der fremsættes af Det Dyreetiske Råd i indeværende høringssvar skal derfor tages som udtryk for, hvad Rådets medlemmer mener, når de alene kan komme med en udtalelse.

Det Dyreetiske Råd hilser velkomment, at der stræbes efter at opnå velfærdsmæssige forbedringer. Rådet er dog generelt bekymret for, om rapportens forslag om, i vidt omfang at satse på, at ændringer skal ske ad frivillighedens vej, vil føre til de ønskede resultater. Rådet har følgende specifikke bemærkninger til de enkelte anbefalinger fra arbejdsgruppen.

Søers pladsforhold og brug af farebokse til farende og diegivende søer

Arbejdsgruppen anbefaler et forbud mod fiksering i løbeafdelingen gældende fra 2021 for nybyggeri og større ombygninger. Det Dyreetiske Råd hæfter sig ved, at 10 % af besætningerne allerede har omlagt til løsdrift i løbeafdelingen med henblik på salg til det britiske marked. Rådet stiller sig umiddelbart uforstående over for behovet for at udskyde kravet 10 år (til 2021), når det samtidig anføres, at kravet kun skal gælde for nybyggeri og større ombygninger. Rådet er opmærksomt på, at den merpris, der pt. kan opnås ved salg til det britiske marked kan bortfalde, når alle kan levere svin, der er produceret på de ønskede betingelser. Rådet finder dog ikke, at dette er et tilstrækkeligt tungtvejende argument og påpeger, at man blot skubber problemet foran sig. Rådet finder derfor, at kravet bør gælde for nybyggeri og større ombygninger umiddelbart efter lovens ikrafttræden.

Arbejdsgruppen anfører, at det på længere sigt bør være forbudt at fiksere søer og gylte i farestalden men mener ikke, at et forbud bør gennemføres allerede nu. Arbejdsgruppen

anbefaler i stedet en frivillig omlægning, hvorefter der om 10 år bør gennemføres lovgivning med en passende overgangsordning. Arbejdsgruppen peger videre på en række incitament, der vil kunne fremme udviklingen og anbefaler, at det løbende evalueres, i hvilket omfang svineproduktionen omlægges til løsdrift.

Det Dyreetiske Råd tilslutter sig arbejdsgruppens holdning om, at målet bør være et forbud mod fikseringen af søer og gylte i hele produktionsforløbet. Rådet mener samtidig, at branchen efterhånden har haft en længere årrække til at afklare praktiske forhold omkring indretningen af systemerne til løsdrift. Rådet er klar over, at der stadig er en række uafklarede spørgsmål i forhold til løsdrift i farestalden men mener også, at tiden nu er til at sætte ind med tiltag, som rækker ud over de frivillige løsninger. Rådet opfordrer til, at vægten i udviklingen lægges, hvor der med de givne ressourcer kan opnås de største velfærdsmæssige forbedringer.

Rådet kan tilslutte sig, at gennemførelse af lovgivning i relation til farestalden udskydes til om 10 år, dog under forudsætning af, at den løbende evaluering, som arbejdsgruppen lægger op til, tages seriøst og følges op af de involverede parter, så man ikke om 10 år står i den samme situation, som man står i i dag. Efter Rådets opfattelse skal det gøres klart, at et forbud *skal* gennemføres, når de 10 år er gået.

Arbejdsgruppen anbefaler, at der stilles krav til boksens længde i løbeafdelingen og farestalden, men ikke krav til bredden ud over de allerede gældende krav. Arbejdsgruppen anbefaler videre, at der stilles krav til kassestiens bredde i farestalden samt arealet af det faste gulv, som pattegrisene kan hvile på. Det Dyreetiske Råd har noteret sig, at beregningerne i bilag 4 af søernes og pattegrisenes pladsbehov peger på behov for større arealer, end arbejdsgruppen anbefaler. Rådet er derfor betænkeligt ved de fremsatte anbefalinger. Samtidig hæfter Rådet sig ved den overordnede målsætning om løsdrift og det øgede fokus på afvikling af kassestien inden for en overskuelig årrække. Rådet kan på den baggrund tilslutte sig, at ressourcerne bruges på at udvikle systemer til løsdrift i farestalden i stedet for en begrænset forbedring af kassestien.

Fravænningsalder

Arbejdsgruppen finder ikke, at der er grundlag for at ændre de nuværende regler. Det Dyreetiske Råd anerkender, at der jf. forskningen set fra et velfærdsmæssigt synspunkt ikke er afgørende forskelle på fravæning ved 21 vs. 28 dage, og at der for at opnå markante velfærdsmæssige forbedringer skal ske fravæning ved en noget højere alder.

Rådets medlemmer mener dog samtidig, at der kan være behov for at se på, om muligheden for at fravænne ved 21 dage anvendes i stadigt stigende og unødigt stort omfang som følge af det stigende antal pattegrise pr. årssø og deraf følgende behov for anvendelse af ammesøer. Rådet kan på den baggrund tilslutte sig de nuværende regler, men anbefaler samtidig en evaluering af, om gældende praksis lever op til hensigten bag reglerne.

Søers adgang til fyldigt foder eller foder med fiberrigt indhold

Arbejdsgruppen anbefaler krav om, at søer, der fodres restriktivt udover den daglige fodring, skal have fri adgang til halm eller til andet foder i mindst fem timer, eller alternativt, for fikserede søer, at søerne skal fodres mindst to gange dagligt. Arbejdsgruppen

anbefaler samtidig, at forskningen på området prioriteres, og at målet på længere sigt er krav om fri adgang til fiberrigt foder.

Det Dyreetiske Råd tilslutter sig den langsigtede målsætning og opfordringen til at opprioritere forskning på området. Rådet påpeger i forlængelse heraf, at det kan være hensigtsmæssigt ved udformning af reglerne at fokusere mindre på halm og mere på egenskaberne ved halm, således at brugen af alternative produkter, der er lige så eller måske mere velegnede, ikke udelukkes. Rådet påpeger, at fokus også bør rettes mod det antal fodringer pr. dag, der er nødvendigt, for at et givent produkt kan sikre mæthedfølelsen.

Halekupering af svin

Arbejdsgruppen anbefaler en skærpelse af dokumentationskravet vedrørende behov for halekupering samt, at der arbejdes på EU-niveau for, at dokumentationskravet pålægges aftagere af smågrisene. Det Dyreetiske Råd sætter imidlertid spørgsmålstegn ved den reelle effekt af disse anbefalinger. Rådet frygter, at der hermed muligvis kan opnås en bedre dokumentation, men at der i praksis næppe vil være den store ændring i antallet af grise, der halekuperes. Efter Rådets opfattelse vil det afgørende være, at der iværksættes forebyggende tiltag, så forekomsten af halebid så vidt muligt reduceres. En skærpelse af dokumentationskravet giver derfor efter Rådets opfattelse kun mening, hvis det følges af en skærpelse af kravene til at iværksætte forebyggende tiltag.

Beskæftigelses- og rodemateriale

Det Dyreetiske Råd har noteret sig, at rapporten ikke indeholder bemærkninger om anvendelse af beskæftigelses- og rodemateriale. Rådet er opmærksomt på, at dette emne er behandlet i arbejdsgruppens delrapport fra 2007. Rådet havde i sit høringssvar til delrapporten af 6. november 2007 bl.a. følgende bemærkning:

”Rådet opfordrer derfor til, at Dansk Svineproduktion - i forlængelse af tilkendegivelsen af at ville gå ind i projektarbejde vedrørende tildeling af beskæftigelses- og rodematerialer, som anført på s. 18 - forpligtes til at sikre, at dette potentiale for forbedring af svinenes velfærd bliver bedre belyst, herunder brug af alternativer til halm.”

Rådet er opmærksomt på, at der i forlængelse af delrapporten blev igangsat en forsøgsrække på Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet, hvis formål var at præcisere, hvor meget halm der er nødvendigt for at nedsætte bl.a. aggression og halebid i svinebesætningerne. Rådets medlemmer undrer sig over, at der ikke i indeværende rapport følges op på emnet og som minimum gives en status for dette arbejde.

Med venlig hilsen,

Stine B. Christiansen
Faglig sekretær

**Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Det Veterinære Sundhedsråd**

Justitsministeriet

jm@jm.dk og mbh@jm.dk

J.nr.: 2011-20-08-00032
Den: 18. februar 2011
Deres ref. nr.: 2007-5440-0010

Deres j.nr. 2007-5440-0010 Høring over "Arbejdsgrupperapport om hold af svin"

Rådet finder arbejdsgrupperapporten for relevant, og skal complimentere rapportens grundighed.

Rapportens konklusioner bifaldes. Rådet havde gerne set, at visse dyreværns-mæssige forhold, såsom fiksering af søer og gylte i farestald, fravæning ved 21 dage, fri adgang til halm eller andet foder, havde fået en mere fremtrædende plads.

Rådet vil opfordre til at der i overgangsperioden skaffes den viden der mangler - i højere grad indsamles best practice og iværksættes forskning, så Danmark fortsat kan bibeholde sit - set i internationalt perspektiv - meget høje dyrevelfærdsniveau.

Med venlig hilsen

På vegne af Det Veterinære Sundhedsråd

Kristine Hjorth
Studentermedhjælper
Direkte tlf. 7227 6710
E-mail krhj@fvst.dk

Justitsministeriet
Dyrevelfærdskontoret

AKT.NR.51

2007 NR. 5440-0010

Justitsministeriet/Dyrevelfærdskontoret
Att.: Jens Teilberg Søndergaard
Slotsholmsgade 10
1216 København K

DOSO
HØRHOLMSVEJ 5
HØSTERKØB
2970 HØRSHOLM
Tlf. 24776497
E-mail: doso@doso.dk

Høsterkøb den 18. februar 2011

Vedr.: Høring over "Arbejdsgrupperapport om hold af svin".

DOSO har den 5/1 2011 modtaget henvendelse fra Justitsministeriet med anmodning om bemærkninger til rapport fra Arbejdsgruppen om hold af svin (Sagsnr.:2007-5440-0010).

I den anledning henviser DOSO til høringssvaret, som Dyrenes Beskyttelse har udarbejdet. DOSO bakker fuldt og helt op om dette, som er at betragte som DOSO's høringssvar i denne sag. Primo marts vil en fuldstændig rapport om de to organisationers mening om hold af svin blive publiceret.

Det skal bemærkes, at foreningen Amima har ønsket at komme med et selvstændigt høringssvar, som indeholder visioner, som DOSO kan støtte, når det gælder udviklingen af dansk svineproduktion på længere sigt.

Det skal også bemærkes, at WSPA-Danmark støtter DOSO's høringssvar.

Med venlig hilsen
DOSO

Peter Møllerup
Formand

Justitsministeriet
Dyrevelfærdskontoret

Akt.nr.55

2007 NR. 5440 - 0010

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K.

18. februar 2011
9.2.3.40

Høring over "Arbejdsgrupperapport om hold af svin"

Dyrenes Beskyttelse afgiver hermed sit høringssvar vedr. "Arbejdsgrupperapport om hold af svin".

Dyrenes Beskyttelse skal gøre opmærksom på, at foreningen primo marts 2011 desuden offentliggør en rapport om hold af svin, hvor problemstillingerne behandles i yderligere detaljer.

Generelle bemærkninger:

Arbejdsgruppen om hold af svin 2007-2011

Justitsministeriets arbejdsgruppe om hold af svin blev genåbnet i 2007 som følge af flere års omfattende offentlig og politisk debat om svins ringe forhold i produktionen. På baggrund af arbejdsgruppens kommissorium har Dyrenes Beskyttelse deltaget i ca. 30 hel- eller halvdagsmøder i arbejdsgruppen i forbindelse om, at det kunne lede til tiltrængte forbedringer af svins velfærd. I kommissoriet står:

"Arbejdsgruppen skal foretage en undersøgelse og en vurdering af forholdene for svin i produktionen og komme med eventuelle forslag til ændringer af lovgivningen med henblik på at forbedre de dyrevelfærdsmæssige forhold for svin".

Efter mere end 3½ års forhandlinger så Dyrenes Beskyttelse og Dyrevæmsorganisationernes samarbejdsorganisation DOSO – det samlede dyreværn i Danmark – sig d. 15. oktober 2010 desværre nødsaget til at forlade Arbejdsgruppen om hold af svin.

Forhandlingerne om halekupering var i september 2010 mundet ud i, at den samlede arbejdsgruppe undertagen Dyrenes Beskyttelse og DOSO ville indstille, at grise, der afsættes til ukendte aftagere, må halekuperes rutinemæssigt og uden dokumentation for halebidsproblemer eller tiltag gjort for at rette op på problemerne. Hermed fandt Dyrenes Beskyttelse, at arbejdsgruppen handlede i direkte modstrid med kommissoriet. Der er allerede lovgivning om, at grise ikke rutinemæssigt må halekuperes, og at der skal gøres tiltag til at rette op. Denne lovgivning overholdes i praksis ikke og myndighederne sanktionerer ikke den manglende efterlevelse. Det medfører imidlertid ikke velfærdsforbedringer at legitimere en praksis, hvor grises haler klippes af i stedet for at rette op på de forhold, som bevirker de stressudløste halebid.

Dyrenes Beskyttelse fandt det med denne indstilling endegyldigt demonstreret, at det kommissorium, som foreningen indgik i arbejdsgruppen på, ikke reelt satte rammerne for forhandlingerne. Udmeldelsen bygger imidlertid også på længere tids frustration over den måde, hvorpå forhandlinger blev gennemført. Det er således Dyrenes Beskyttelses oplevelse, at hensynet til erhvervets interesser har spillet den afgørende rolle på bekostning af hensynet til dyrenes velfærd.

Endvidere skal det nævnes, at uvildige redegørelser for den videnskabelige dokumentation af dyrenes velfærd i svineproduktionen efter Dyrenes Beskyttelses opfattelse i uhørt grad er blevet draget i tvivl i

Justitsministeriet
Dyrevelfærdeskantoret

2007 NR. 5440-0010

Akt.nr. 48

arbejdsgruppen, når resultaterne ikke var i overensstemmelse med svinebranchens interesser. Herved er forhandlingerne blevet endog meget langvarige, og forhandlingsklimaet i perioder meget hårdt.

På denne baggrund - kulminerende i arbejdsgruppens legitimering af rutinemæssig halekupering - fandt Dyrenes Beskyttelse det umuligt at fortsætte forhandlingerne. Fortsat deltagelse af dyreværnsorganisationer ville give et indtryk af, at arbejdsgruppens rapport og anbefalinger var udarbejdet under behørig hensyntagen til dyrenes velfærd i overensstemmelse med arbejdsgruppens kommissorium. Dette er efter Dyrenes Beskyttelses opfattelse langt fra tilfældet.

Et tilbageblik på behandlingen af svinevelfærd

I 1998 blev arbejdsgruppen om hold af svin nedsat. Arbejdsgruppen kom med en udtalelse senere samme år. Her valgte arbejdsgruppen, at man ikke ville anbefale ændringer af mindstealderen for fravænnning på 3 uger, den udbredte brug af halekupering, og fiksering af farende og diegivende søer som den gængse opstaldningsform. Dog anbefalede arbejdsgruppen, at der blev igangsat yderligere forskning på områderne i erkendelse af, at de er forbundet med ringe velfærd for dyrene.

I 2003 blev arbejdsgruppen igen nedsat og kom igen samme år med en rapport. Også denne gang valgte arbejdsgruppen, at man ikke ville anbefale indgreb overfor den udbredte brug af fiksering af farende og diegivende søer, samt søer i løbeafdelingen. Denne gang var udmeldingen, at hensynet til svinebranchens økonomi måtte vægtes tungere, og at der ganske vist var kommet mere viden siden 1998, men fortsat manglede viden og erfaring under danske forhold.

Der var, som det fremgår i begge rapporter, på baggrund af den foreliggende dokumentation en erkendelse af svins ringe velfærd, men der blev som allerede nævnt ikke anbefalet ændringer på de pågældende områder. Erhvervet har efterfølgende heller ikke selv gennemført ændringer på disse områder. Det er derfor ikke overraskende, at store dele af befolkningen fortsat er bekymret over de forhold, som de mange millioner svin i Danmark bydes.

Dyrenes Beskyttelse udgav i 2004 rapporten "Velfærdsproblemer hos de danske søer" med tilhørende debatoplæg. På denne baggrund var der omfattende offentlig debat og mediefokus på svins ringe velfærd.

Partierne SF, S, RV og EL fremsatte i 2004 beslutningsforslag B 75 om bedre velfærd for søer og pattegrise. Forslaget blev genfremsat i 2005 (som B 82) og igen først i 2006 (som B 127) og sidst i 2006 (som B 44).

Under handlingerne i 2005-2006 tilkendegav justitsministeren, at arbejdsgruppen om hold af svin ville blive genåbnet til behandling af de pågældende problemstillinger. Imidlertid skulle afslutning af to forskningsprojekter ved Aarhus Universitet afventes. Derfor blev arbejdsgruppen først nedsat i 2007, hvorefter der yderligere er gået 4 år før arbejdsgruppen afgav sine anbefalinger i januar 2011. De emner, der er behandlet af arbejdsgruppen er således de samme, som der i perioden 2004-2006 med meget bred politisk opbakning blev fremsat forslag om.

Fire af emnerne (fravænningsalder, halekupering, og fiksering af søer i henholdsvis fareafdeling og løbeafdeling) er gengangere helt tilbage fra første og anden arbejdsgrupperapport i 1998 og 2003. Dengang blev der peget på et behov for mere forskning og udvikling.

I 2004 blev tiltag til forbedring af svins forhold igen skudt til hjørne med henvisning til behovet for mere forskning og udvikling. I årene fra 2004 til 2007 blev der afventet forskningsresultater fra to konkrete projekter ved Aarhus Universitet. Projekter der viste sig ikke at give simple entydige svar på, hvad der skulle ske med svinene i den danske svineproduktion. Fra 2007 blev der i arbejdsgruppen om hold af svin ført årelange forhandlinger under meget stor hensyntagen til svinebranchen i forhold til hensynet til svinene. Seks år efter fremsættelsen af B75 kommer så en arbejdsgrupperapport, der i det store hele anbefaler status quo, hvad angår svins velfærd i mange år fremover.

Dyrenes Beskyttelse finder, det er alarmerende, at der på trods af dokumenterede velfærdsproblemer hos svin og en erkendelse af dette i 3 arbejdsgrupper forløbende over i alt 13 år, stadig ikke er vilje eller vej til at foretage virkelige velfærdsforbedrende tiltag i svineproduktion. Hver gang henvises der til at der fortsat

mangler forskning og udvikling. Det eneste lyspunkt er, at den seneste arbejdsgrupperapport anbefaler løsdrift i løbeafdelingen. Men glæden er begrænset, når arbejdsgruppen på det ene område, hvor den finder at der er opnået tilstrækkelig viden, kommer med så uambitiøs en anbefaling, at søerne stadig må være fikseret i 20-30 år endnu.

Dyrenes Beskyttelse finder det stærkt kritisabelt, at svin vedvarende skal lide i de danske stalde. Når man igen og igen over en 13 års periode kan afvise at bringe søer i løsdrift (undtagen omsider i løbeafdelingen, men først om mange år), at hæve fravænningsalderen og at skride ind overfor den omfattende brug af halekupering, fordi der mangler viden, er der grund til bekymring. Ud fra en samlet retrospektiv betragtning er det tydeligt, at behandlingen af svins velfærd siden 1998 og specielt perioden fra 2004 til 2011 har fungeret som en syltekrukke.

Dyrenes Beskyttelse finder at der på nuværende tidspunkt er tilstrækkelig viden til at foretage en række velfærdsforbedringer for svin og det bør ske med meget snarlig effektivering.

Dyrenes Beskyttelses overordnede holdning til svineproduktion

Dyrenes Beskyttelse har som udgangspunkt ikke indvendinger mod svineproduktion forudsat, at produktionen tager de fornødne hensyn til grisenes velfærd. Det er baggrunden for, at Dyrenes Beskyttelse har svineproduktion med under foreningens akkrediterede mærkeordning "Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse". Det er en mærkeordning, der er åben for alle svineproducenter, der lever op til de fastsatte mærkekrav, og som i dag omfatter produktionen af økologiske grise og frilandsgrise. Mærkekravene er fastsat med henblik på at give dyrene velfærd, der er langt bedre end den, som findes i den industrielle produktion. Eksempelvis kan det nævnes, at søer skal fare i hytter på friland, der må ikke halekuperes, og grise må først fravænnedes, når de er mindst 30 dage.

Dyrenes Beskyttelse overvejer løbende behovet og muligheden for at skærpe mærkekravene i anerkendelse af, at der er forhold under mærket, som ikke er optimale i forhold til dyrevelfærden. Der sker således en løbende afvejning af, hvad der er acceptabelt henholdsvis uacceptabelt, hvor også muligheden for overhovedet at kunne tilbyde forbrugerne et alternativ til industrielt svinekød indgår i overvejelserne. Som eksempel kan det nævnes, at grisene stadig kastreres, og Dyrenes Beskyttelse har i samarbejde med Friland A/S indgået en aftale om gradvis udfasning af kastration under mærkeordningen, der sigter på at stoppe kastration fra 2015.

Dyrenes Beskyttelse har grundlæggende den holdning af svin velfærd skal tilgodeses i et omfang, der mindst svarer til mærkekravene i "Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse". Mærkekravene for svin kan findes på foreningens hjemmeside www.dyrenesbeskyttelse.dk. Der blev i 2010 produceret omkring 180.000 slagtesvin under mærkeordningen.

Situationen er imidlertid den, at langt hovedparten af Danmarks 12-13 millioner svin lever i industrielle stalde, hvor de i produktionsøjemed presses til det yderste. Der produceres således ca. 28 millioner svin årligt. Deres velfærd er endog meget ringe. I Arbejdsgruppen om hold af svin har drøftelserne omhandlet disse dyr. Dyrenes Beskyttelse indgik i arbejdsgruppen i forventning om at kunne forbedre forholdene for netop disse dyr, også selvom der ikke ville kunne blive tale om forbedringer, der bringer deres velfærd på højde med den, som findes i den alternative produktion. Dyrenes Beskyttelses intention var således at medvirke konstruktivt til forbedringer af forholdene for de mange sideløbende med, at foreningen til stadighed arbejder for at udvide og forbedre den alternative produktion, der i langt højere grad tager hensyn til dyrene, desværre foreløbig kun for de få. Dette høringssvar afgives på samme baggrund.

Specifikke bemærkninger:

Vedr. afsnit 4.3.2. om status for landmandspraksis

Dyrenes Beskyttelse er forbløffet over at konstatere, at Fødevarestyrelsen og Justitsministeriet stadig ved rapporten udgivelse i januar 2011 opererer med God Landmandspraksis, Tilfredsstillende Landmandspraksis og Mindre God Landmandspraksis. Disse betegnelser (så vel som hele fremgangsmåden) var i efteråret 2010 udsat for omfattende kritik. Dyrenes Beskyttelse og en række andre parter fandt det meget kritisabelt, at sobesætninger med antibiotikaforbrug på det dobbelte af landsgennemsnittet og en sodødelighed på mere end halvanden gange landsgennemsnittet kunne opnå elitestatus i kategorien God Land-

mandspraksis. Der blev ikke ændret på substansen, men Fødevareministeren erklærede, at det fremover i stedet skulle hedde Almindelig Rådgivning, Ekstra Rådgivning og Skærpet Rådgivning (se pressemeddelelse fra Fødevareministeriet af 14.10.2010). Det må nu konstateres, at der hverken blev ændret på substansen eller ordvalget. Det sender et meget beklageligt signal, at myndighederne insisterer på at betegne så høje dødeligheder og så højt antibiotikaforbrug som God Landmandspraksis.

Vedr. kapitel 5 om opstaldning af søer i løbeafdelingen

Som det fremgår af Aarhus Universitets videnssynthese medfører fiksering af søer fra fravæning til 4 uger efter løbning en række alvorlige velfærdsmæssige problemer. Disse udgøres dels af de problemer, der følger af fiksering uanset hvor soen er i sin reproduktionscyklus, og dels af problemer knyttet til soens brunst.

De generelle problemer omfatter den manglende mulighed for at regulere kropstemperaturen, for at rejse sig, lægge sig, og hvile på en naturlig måde, for at kunne bevæge sig omkring og beskæftige sig med noget, for social kontakt m.v. Der ses øget forekomst af stereotypier, øget forekomst af hudskader og sår, mindre muskelmasse og knoglestyrke, samt dårligere hjertekarsundhed, når søer er fikseret.

De cyklus-specifikke problemer er knyttet til brunstadsfærden, hvor søerne er meget rastløse, aktive og motiverede for social kontakt og udvisning af parringsrelateret adfærd. Det er en periode, der er styret af hormoner, og hvor fiksering medfører stress og frustration. EFSA kom i 2007 efter en gennemgang af den videnskabelige og praktiske viden på området til samme konklusion. Der er således ingen tvivl om, at søers velfærd kompromitteres voldsomt ved fiksering fra fravæning til 4 uger efter løbning.

Da der allerede findes et eksplicit lovkrav om, at svin skal kunne rejse sig, lægge sig og hvile uden besvær, skal det særligt fremhæves, at søer i fikseringsbokse ikke har den fornødne plads til at udføre denne adfærd naturligt. Det fremgår af Aarhus Universitets videnssynthese vedr. fiksering i farestalden og af et notat fra Videnscenter for Svineproduktion (Notat nr. 0414, 2004). Aarhus Universitet anfører således, at beregning på basis af den eksisterende forskning viser, at søer skal have et areal på 220 cm i længden og 90 cm i bredden, hvis hovedparten af dem skal kunne rejse og lægge sig uden besvær. Dyrenes Beskyttelse har ved at undersøge markedet for inventar til løbestalde fundet, at selv de nye bokse langt fra altid har denne længde, og aldrig har denne bredde.

I overensstemmelse med den videnskabelige dokumentation finder Dyrenes Beskyttelse, at fiksering medfører meget ringe velfærd for søer. Dyrenes Beskyttelse er således på dette punkt enig med arbejdsgruppen, der anfører, at søer, der holdes i bokse ikke har mulighed for at udføre deres naturlige adfærd, hvilket påvirker deres velfærd negativt.

På denne baggrund mener Dyrenes Beskyttelse, at fiksering af søer i løbeafdelingen skal ophøre så hurtigt som muligt.

Dyrenes Beskyttelse anbefaler, at der stilles krav om, at søer skal være løse fra fravæning til 4 uger efter løbning og at kravet skal gælde per 1. januar 2012 for nybyggeri og større ombygninger. For eksisterende staldanlæg foreslås en overgangsperiode på 10 år. Alle søer skal således være i løsdrift om 10 år.

Vedr. kapitel 5 om opstaldning af søer i farestalden

Det fremgår meget tydeligt af vidensgrundlaget fra Aarhus Universitet, at fiksering af søer medfører omfattende lidelser. Dette har længe været kendt og veldokumenteret (jfr. tidligere rapporter fra arbejdsgruppen om hold af svin (1998, 2003) og EU's veterinære videnskabelige komite (1997) og EFSA (2007).

Ud over de generelle dyrevelfærdsmæssige problemer forbundet med fiksering (se ovenfor), medfører fikseringen cyklus-specifikke problemer. Det er således videnskabeligt dokumenteret, at søer har behov for at bygge rede, og at det stresser dem, når de ikke kan komme til det. Søerne tildeles intet eller meget lidt redebygningsmateriale og rode- og beskæftigelsesmateriale i farebokse. Samtidig bevirker den fastlåste situation, at soen ikke kan foretage egentlig redebygning, og at materialer som halm hurtigt forsvinder væk fra soens forpart, så hun ikke kan få fat i det igen. Det er derfor næsten umuligt at sikre soen konstant adgang til halm eller andet materiale, der er egnet til redebygning.

På baggrund af den stærke dokumentation for at søerne er hårdt belastede af fiksering i farebokse og den efterhånden meget overbevisende dokumentation for, at løsdrift ikke medfører øget pattegrisedødelighed, har Dyrenes Beskyttelse overvejet, hvordan det sikres, at fiksering af søer bringes til ophør.

Efter Dyrenes Beskyttelses opfattelse kan fiksering ikke - som foreslået af arbejdsgruppen - bringes til ophør ved en frivillig omlægning, hvor målet er at få 10 pct. af søerne i løsdrift over de næste 10 år. Videnscenter for Svineproduktion vurderer ifølge rapporten, at der ikke vil komme øget frilandsproduktion de næste år, så målsætningen om 10 pct. løse søer skal opnås gennem løsdrift af søer opstaldet inden-dørs i farestalde. Af arbejdsgruppens tabel 9 fremgår det, at der i perioden 2003 til 2009 af frivillighedens vej kun er skabt 80 nye stipladser til løse farende og diegivende søer. Dette skal ses i forhold til, at der i Danmark er ca. 306.000 farestipladser til indendørs søer. Dette vidner om en meget lille interesse i svinebranchen for løsdrift

Arbejdsgruppen omtaler enkelte muligheder for at øge incitamentet for frivilligt at lægge om til løsdrift. Disse er omlægning af tilskudsregler under den fælles EU-landbrugspolitik, lempelse af procedurer for behandling af miljøgodkendelser, samt merpriser for løsgående søer. Det er tvivlsomt om disse incitamenter kan etableres, og det forekommer under alle omstændigheder urealistisk, at incitamenterne skulle kunne føre til den enorme holdningsændring, der kræves i branchen for at nå målet på 10 pct. indenfor 10 år. Dette understreges af, at svineproducenterne i øjeblikket har vanskeligt ved låntagning til nybyggerier (se Fødevarøkonomisk Instituts økonomiske analyser for Arbejdsgruppen om hold af svin, bilag 1 i arbejdsgruppens rapport).

Det skal afslutningsvist bemærkes, at selv hvis det mod al forventning og hidtidig praksis skulle lykkes at få 10 pct. af søerne i løsdrift indenfor 10 år, så er det desværre sandsynligt, at det ikke vil ske på en måde, der ikke vil fremme en beslutning om forbud mod fiksering, når de 10 år er gået. Dette er i modstrid med arbejdsgruppens opfattelse, idet arbejdsgruppen mener, at der om 10 år vil være de fornødne erfaringer til at kunne gennemføre et lovkrav. Det vil imidlertid kræve, at besætningerne etablerer gode stier med optimal indretning og management, og der skal være tale om total omlægning i besætningerne, så dyr og mennesker specialiseres i denne opstaldningsform i stedet for at skulle fungere med to meget forskellige sideløbende opstaldningsformer. Det skal samtidig sikres, at der tages højde for indkøringsperioden, så de resultater, der lægges til grund for fremtidige vurderinger, afspejler løsdriftens fulde potenti-ale. Dyrenes Beskyttelse vurderer, at motivationen for at holde søer i løsdrift under faring og diegivning i perspektivrige stier og under total omlægning på nuværende tidspunkt er meget lille både i brancheorganisationerne og blandt producenterne. Det betyder, at risikoen for at der i løbet af de kommende 10 år etableres mindre gode løsninger, der giver dårlige resultater er overhængende. Der er således stor risiko for, at afgørelser om 10 år vil blive baseret på de dårlige resultater (højere pattegrisedødelighed), der er opnået i perioden.

Dyrenes Beskyttelse mener, at det er nødvendigt med et lovkrav om løsdrift for at få bragt fiksering af farende og diegivende søer til ophør. Et lovkrav vil samtidig sikre, at alle aktører (svineerhvervets brancheorganisationer, politikere, myndigheder m.v.) gør en maksimal indsats for at få løsdriften til at fungere.

Dyrenes Beskyttelse har overvejet om det dyrevelfærdsmæssigt kan forsvares at tillade fortsat byggeri af stalde til fikserede søer, d.v.s. om der kunne vedtages et lovkrav med udskudt ikrafttræden, som også overvejet af arbejdsgruppen. For Dyrenes Beskyttelse vejer det tungt, at søer vil skulle fikseres i disse stalde i mange år fremover. Med udskudt ikrafttræden om 10 år, vil der således kunne bygges til fikserede søer i knap 10 år mere og med en typisk overgangsperiode for eksisterende byggeri, vil disse stalde kunne benyttes 15-20 år, hvorved søerne må fikseres de næste 25-30 år. Da der ikke er højere pattegrisedødelighed hos de løse søer, er der ingen dyrevelfærdsmæssige argumenter for at udsætte søerne for fortsat fiksering.

Dyrenes Beskyttelse anbefaler et lovkrav om, at farende og diegivende søer skal gå løse. Der skal i lovkravet indbygges en modifikation svarende til den, som findes i den svenske lovgivning. Den svenske lovgivning tillader kortvarig fiksering i særlige situationer, som altid er konkret vurderet og aldrig sker rutinemæssigt som forebyggende foranstaltning mod f.eks. pattegrisedødelighed. Dette fremgår af *Djurskyddsmyndighetens föreskrifter* (2007), og i særlig grad af *Djurskyddsmyndighetens föreskriftsmotiv* (2007).

Kravet skal have virkning fra 1. januar 2012 for nybyggeri og udvidelse af eksisterende stalde, samt for omfattende ombygning af eksisterende stalde. For eksisterende stalde bør der være en overgangsperiode på 10 år.

Afslutningsvist har Dyrenes Beskyttelse overvejet, om der bør stilles krav nærmere krav til fikseringsbokse, herunder hvor store de skal være. Fikseringsbokse til søer kan under ingen omstændigheder indrettes, så de tilgodeser søernes behov, jfr. Dyreværnslovens §1-3. Dyrenes Beskyttelse anbefaler derfor løsdrift i farestien i alle nybyggerier, og nærmere bestemmelser vedr. fikseringsbokse, herunder deres størrelse, er på denne baggrund ikke relevante. For eksisterende stalde har Dyrenes Beskyttelse overvejet, om der kan stilles krav til ændringer af eksisterende bokse. Lovkravet om at søerne skal kunne lægge sig uden besvær kan efter Dyrenes Beskyttelses opfattelse ikke være overholdt, når der anvendes såkaldte nedfaldsbøjler. Disse medfører en bredde i boksene på ca. 45 cm. I modsætning hertil anbefaler Videnscenter for svineproduktion 65 cm fortil ved opstanderen og mulighed for at udvide boksen til 90 cm bagtil, en anbefaling som støttes af arbejdsgruppen. Ifølge Aarhus Universitet og Videnscenter for svineproduktion bruger søer ca. 90 cm i bredden, når de lægger sig ned. Det er således indlysende, at 45 cm i bredden er alt for lidt plads og at det er strid med kravet om, at søerne skal kunne lægge sig uden besvær. Brug af nedfaldsbøjler bør derfor forbydes.

Vedr. kapitel 5 om pladsforhold for pattegrise

Arbejdsgruppen om hold af svin anbefaler, at der fastsættes et krav i lovgivningen som skal gælde for nybyggeri, hvoraf det fremgår, at arealet ikke bør være under 1 m². Dette giver plads til 10 grise i 4 ugers alderen i delvist sideleje. Det forudsætter dog, at de ligger helt tæt op af hinanden og der ikke medregnes arealforbrug til plads mellem grisene eller blinde vinkler i f.eks. pattegrisehulen. Det er derfor et arealkrav, der klart er i underkanten af at kunne give det angivne antal grise i den angivne alder plads til at hvile i delvist sideleje.

Det væsentligste problem med det foreslåede areal er imidlertid, at kuld størrelserne kun sjældent er så små som 10 grise, og når der er flere grise i kullet, vil den eksisterende lovgivning ikke være overholdt. Der er således tale om et mindstekrav fastsat ud fra en urealistisk lille kuld størrelse. Det sender et helt forkert signal til producenterne om, hvad der skal til for at loven er overholdt. Samtidig vanskeliggøres kontrolopgaven for myndighederne, idet mindstekravet i langt de fleste tilfælde ikke vil være nok til at opfylde den gældende lovgivning.

Lovgivningen kræver allerede nu, at alle grise skal kunne hvile samtidig. Mindstearealet bør efter Dyrenes Beskyttelses opfattelse fastsættes ud fra den 50 pct. fraktil for kuld størrelse, som er opgivet i den seneste årsberetning fra Videnscenter for Svineproduktion (2010). 50 pct. fraktilen er på 12 og det betyder, at halvdelen af besætninger i gennemsnit fravæner over dette antal grise per kuld og halvdelen i gennemsnit fravæner færre grise per kuld. Det vil stadig medføre, at der i mange situationer skal være mere plads til grisene. Men det vil ikke blive den gængse situation. Beregnet med udgangspunkt i ovenstående bør der med den nuværende fravænningsalder på 4 uger stilles krav om mindst 1,2 m² hvileareal til grisene. Dette svarer til den plads som 12 grise på 4 uger bruger, hvis de ligger tæt op af hinanden i delvist sideleje. Hvis der kommer et lovkrav om en mindstealder ved fravæning på 5 uger skal der være et krav om mindst 1,4 m² som hvileområde til grisene,

Kravet skal gælde for samtlige stalde fra ændringens vedtagelse, idet det bemærkes, at der kan bruges måtter til kuld, der er for store til, at lovgivningen kan overholdes med allerede etablerede gulve. Dyrenes Beskyttelse er således uenige med arbejdsgruppen, som kun anbefaler et mindstekrav for nybyggerier med henvisning til kontrolmyndighedernes hidtidige praksis. At Fødevarestyrelsen ifølge sine velfærdsrapporter kun har foretaget 6 indskærpelser og 4 politianmeldelser siden 2005 omhandlende dette forhold - selvom det eksempelvis er velkendt at fuldspaltestier med små pattegrisehuler (eneste faste gulv i stien) kun sjældent tillader alle grise at hvile på fast gulv - kan ikke med rimelighed begrunde, at der ikke stilles krav til de stalde, der allerede er etableret. Lovkravet er gældende og grunden til, at arbejdsgruppen nu anbefaler, at der stilles mindstekrav er, at hvilearealerne for grisene i praksis er for små, og at problematikken er blevet skærpet af de stadigt stigende kuld størrelser. Lovkravet har hele tiden skulle og skal fremover overholdes i eksisterende stalde og der er brug for det signal, som mindstekravet sender, såvel i disse stalde som i nybyggerier.

Vedr. kapitel 6 om fravænningsalder for pattegrise

Et isoleret hensyn til grisenes velfærd tilsiger, at fravænningsalderen skal være så høj som mulig indenfor den periode, som svin benytter til at gennemgå den naturlige gradvise fravænningsproces (12-17 uger).

Som det anføres i arbejdsgruppens rapport fravænnenes grise typisk ved omkring 21 dages alderen, hvis deres mor skal bruges som ammesø (10-15 pct. af grisene), og ellers omkring 29 dages alderen, men med nogen variation, så nogle grise er yngre og nogle grise er ældre. Selvom det ikke er muligt at hæve fravænningsalderen til en for svin naturlig fravænningsalder, og der derfor stadig vil være tale om tidlig fravæning, har det væsentlig velfærdsmæssig betydning, at fravæningen sker så sent som muligt. Da helt unge grise udvikler sig meget har også mindre forlængelser af diegivningsperioden stor betydning.

Dyrenes Beskyttelse er enig med arbejdsgruppen i, at grise er markant bedre rustet til fravæning, når de er 5-6 uger, end de er tidligere i livet. Omkring denne alder bliver grisene bedre til at optage fast foder og deres immunsystem undergår en modning, så de bliver bedre i stand til at undvære antistoffer fra moderens mælk og til at klare mødet med nye smitstoffer i en stressbelastet situation i et nyt miljø med fremmede grise.

Arbejdsgruppen vil på trods af denne vurdering ikke hæve fravænningsalderen, fordi den mener, at søer ikke vil kunne holde til en forlængelse af diegivningen under de nuværende produktionsformer, specielt brugen af fiksering under faring og diegivning.

Dyrenes Beskyttelse finder, at de nuværende produktionsformer i forvejen medfører uacceptabelt ringe velfærd for dyrene, og at de skal ændres. Begrænsningerne for at hæve fravænningsalderen vil samtidig blive fjernet, så der kan tages bedre hensyn til grisenes naturlige biologi med gradvis fravæning over en længere periode. Fiksering af søer og brug af ammesøer skal således bringes til ophør både af hensyn til søerne og af hensyn til grisene. Når dette er fuldt implementeret bør fravænningsalderen hæves til mindst 5-6 uger.

For nuværende er situationen imidlertid den, at 98 pct. af søerne fikseres i farestalden. Samtidig bruges 10-15 pct. af søerne som ammesøer. Dyrenes Beskyttelse har derfor fundet det nødvendigt at foretage en vurdering af, om der allerede nu - indenfor disse rammer - kan foretages justeringer med øjeblikkelig gavn for dyrenes velfærd.

På denne baggrund vurderer Dyrenes Beskyttelse, at der af hensyn til søerne, der stort set alle er fikserede i farestalden (98 %) ikke umiddelbart kan anbefales en fravænningsalder, der overstiger ca. 4 uger, men at diegivning indtil dette tidspunkt ikke medfører ringere dyrevelfærd, end hvis grisene fravænnenes tidligere.

Arbejdsgruppen er af den opfattelse, at der ikke foreligger dokumentation for, at en fravæning i 3. leveuge indebærer dyrevelfærdsmæssige forringelser i forhold til fravæning i 4. leveuge. Dyrenes Beskyttelse er af den modsatte opfattelse. Som det fremgår af foregående afsnit tyder hovedparten af de undersøgelser, hvor fravæning ved 3 kontra 4 uger er blevet sammenlignet, derpå.

Et krav om, at grisene skal være mindst 4 uger ved fravæning, vil for en stor del af besætningerne medføre 5 ugers holddrift. Holddriften vil medføre, at nogle søer vil have en diegivningsperiode, som er længere end 4 uger. Det er dog Dyrenes Beskyttelses opfattelse, at velfærdsforbedringen for grisene er større og langt bedre dokumenteret, end den eventuelle stress, som nogle søer vil blive udsat for i det relativt begrænsede tidsrum, der ligger ud over de 4 uger. Dyrenes Beskyttelse skal endvidere henvise til sin anbefaling vedr. opstaldningen af færende og diegivende søer andetsteds i denne rapport. Efterhånden som løsdrift indføres i farestalden vil den stresspåvirkning, som søerne eventuelt udsættes for sent i diegivningsperioden mindskes, fordi søerne har større bevægelsesmulighed.

Dyrenes Beskyttelse har overvejet, hvad en forlænget diegivningsperiode vil betyde for ammesøers velfærd. En mindste fravænningsalder på 4 uger i stedet for 3 uger vil forlænge ammesøers dieperiode med 1-2 uger. Fra et dyrevelfærdsmæssigt synspunkt er den udbredte brug af ammesøer i forvejen helt uacceptabel p.g.a. den meget langvarige fiksering. Efter Dyrenes Beskyttelses opfattelse bør brugen af ammesøer ophøre, og dette skal ske gennem avl for et mindre antal grise. Også dette er i overensstemmelse med anbefalingen fra EFSA (2007), der tilråder avl for højst 12 levendefødte grise. Dette svarer til det

antal grise, som danske søer typisk ligger med efter kuldudjævning, og derfor ville der med en sådan kuld størrelse ikke være behov for ammesøer til overskydende grise.

Afslutningsvist skal det bemærkes, at Dyrenes Beskyttelse mener, at en mindste fravænningsalder på 4 uger vil medføre, at grisene er immunologisk bedre rustet til fravæning. Herved vil sygdomsudbrud og behov for flokbehandling af både syge og raske fravænnede grise mindskes, ligesom der vil blive et mindre incitament til at foretage egentlige rutinemæssige forebyggende antibiotikabehandlinger.

Det fremhæves ofte, at Danmark har et lavt antibiotikaforbrug i forhold til andre lande. Men forbruget i Danmark er større end i de øvrige nordiske lande. Det skyldes formentlig, at der i disse lande stiles skrappe krav dyrevelfærd. Pattegrisene skal således også være mindst 28 dage ved fravæning, som det fremgår af arbejdsgrupperapportens Tabel 6, i praksis er betydelig ældre end det.

Dyrenes Beskyttelses anbefaler således, at bekendtgørelse om beskyttelse af svin ændres, så det alene fremgår, at pattegrise først må fravænnedes, når de er mindst 28 dage gamle med mindre det ellers ville gå ud over moderdyrets eller pattegrisenes velfærd eller sundhed. (§33 stk. 2 fjernes).

Kravet skal træde i kraft for alle besætninger fra lovens vedtagelse. Grisenes alder skal kunne dokumenteres af besætningsejeren, så fravænningsalderen kan kontrolleres i som led i Fødevarerstyrelsens/Plantedirektoratets velfærdskontrol og i forbindelse med praktiserende dyrlægers audit af besætnings egenkontrol.

Det anbefales endvidere, at fravænningsalderen sættes op til mindst 5-6 uger når løsdrift af farende og diegivende søer er implementeret i produktionen. Årsagen til at det bør afvente implementering er, at det kan virke hæmmende i forhold til etablering af løsdrift, hvis der allerede nu stilles krav om længere diegivningsperiode, end der gøres ved eksisterende stalde til fikserede søer.

Vedr. kapitel 7 om fyldigt foder eller foder med højt fiberindhold til søer

Dyrenes Beskyttelse er enig med arbejdsgruppen i, at fodring af drægtige søer, som den sker i de nuværende produktionssystemer, medfører stærkt begrænsede fødesøgningsmuligheder og sult i en grad, der udgør et velfærdsproblem. Dyrenes Beskyttelse er endvidere enig med arbejdsgruppen i, at problemet desuden består i øget rastløshed, stereotypier, og aggression hos søer. Arbejdsgruppen har ikke behandlet de sygdomsmæssige konsekvenser af restriktiv fiberfattig fodring. Dyrenes Beskyttelse skal derfor påpege, at det er et stort velfærds-mæssigt problem, at søer fodres på en måde, der hyppigt giver dem mavesår og i formentlig i nogle tilfælde organdrejning, begge alvorligt tilstande, som søerne i sidste ende kan dø af.

Dyrenes Beskyttelse har i første omgang overvejet, hvordan de nyeste forskningsresultater fra Aarhus Universitet kan bidrage til en løsning af søernes sult under drægtighed. Forsøgene bekræfter, at de restriktivt fodrede søer er sultne. Der var dog ingen af de anvendte fiberkilder, der ved begrænset tildeling mindskede denne sult, som stiger over tid i forhold til udfodringstidspunktet. Heller ikke fri adgang til halm kunne nedsætte søernes sult. Det eneste der nedsatte søernes sult var fri adgang til fibertilblandet foder. Samlet bekræfter resultaterne således, at søerne er sultne, men da søerne ved fri adgang til det fibertilblandede foder vil blive for fede, kunne projektet ikke pege på egnede løsninger.

Det er derfor vigtigt at fastholde, at søerne sult er et velfærdsproblem, og at der allerede eksisterer et lovfæstet krav om, at søerne skal have adgang til en tilstrækkelig mængde halm, fyldigt foder, eller foder med højt fiberindhold, der kan give mæthedfølelse og opfylde deres behov for at tygge. At Aarhus Universitets seneste forskningsprojekt ikke i sig selv har kunne pege direkte på en praktisk løsning i den industrielle produktion, ændrer ikke herved.

Forskningsprojektet har givet flere andre interessante resultater af dyrevelfærdsmæssig betydning. Dyrenes Beskyttelse hæfter sig således ved, at fri adgang til halm ikke nedsætter søernes sult. Det er derfor ikke muligt at opfylde lovkravet om, at give søerne mæthedfølelse alene ved at give dem halm.

Indsatsen for at give søerne øget mæthed må herefter koncentreres om tildeling af fyldigt foder eller foder med højt fiberindhold i tilstrækkelig mængde. Aarhus Universitet angiver selv i vidensgrundlaget to mulige forklaringer på, at fiberfoderet i deres forsøg ikke nedsatte søernes sult; 1) fiberindholdet var ikke højt nok

og 2) i forhold til den meget store mængde foder som søerne optager under diegivning kunne fibre ikke give tilstrækkelig fylde i maven under drægtigheden

Aarhus Universitet mener, at af praktiske og miljømæssige årsager ikke er tilrådeligt med et højere fiber-niveau. Problematikken behandles ikke nøje, men det anføres dog at udledningen af kvælstof med gødning og urin stiger med stigende fiberniveau. I overensstemmelse hermed anfører arbejdsgruppen, at fri adgang til fiberrigt foder vil medføre øget udskillelse af næringsstoffer til det omgivende miljø, hvilket udgør et miljømæssigt problem. Og at det vil være forbundet med økonomiske omkostninger for erhvervet p.g.a. dyrere håndterings- og udfodringsmetoder, ligesom prisen på og tilgængeligheden af selve foderet også er problematisk.

Det er efter Dyrenes Beskyttelses opfattelse stærkt problematisk at lade søer sulte en stor del af døgnnet og undlade fodring af søer i henhold til lovgivningen (jfr. lov om indendørs hold af drægtige søer og gylte samt bekendtgørelse om beskyttelse af svin) med henvisning til de miljømæssige og økonomiske vanskeligheder forbundet dermed. Der står i arbejdsgruppens kommissorium, at dens skal behandle tildeling af en tilstrækkelig mængde halm, fyldigt foder, eller foder med højt fiberindhold til drægtige søer (mængde, fiberindhold m.v.). Arbejdsgruppen løser opgaven ved en erklæring om, at det ikke kan lade sig gøre at overholde den gældende lovgivning p.g.a. praktiske og miljømæssige vanskeligheder, men uden en nærmere overvejelse af disse vanskeligheder og hvordan de eventuelt kunne løses. En seriøs tilgang til løsning af søernes sultproblem kræver, at der ses nærmere på problemstillingen, og sker en velovervejet og beskrevet afvejning af de modsatrettede hensyn, fremfor at man på et løst grundlag beslutter at lade søerne sulte videre. Det skal således bemærkes, at der til brug for arbejdsgruppens forhandlinger i 2003 af Dansk JordbrugsForskning blev leveret en udredning om de miljømæssige konsekvenser af anvendelse af dybstrøelsesstalde til søer og slagtesvin (Udtalelse fra arbejdsgruppen om hold af svin 2003, bilag 3). Der er intet vidensgrundlag tilvejebragt vedr. de miljømæssige forhold omkring mæthedsfremmende foder til søer til arbejdsgruppen i 2010.

Dyrenes Beskyttelses anbefaler, at der stilles lovkrav om, at søer skal have fri adgang til grovfoder fra fravæning og hele drægtighedsperioden. Grovfoderet skal være af en karakter som sikrer, at søerne ikke bliver for fede, og at de samtidig får opfyldt deres ernæringsmæssige behov. Her bør der hentes inspiration til fra den økologiske produktion.

Dyrenes Beskyttelse erkender, at med den omfattende svineproduktion i Danmark giver dette miljømæssige udfordringer. Kravet skal derfor først gælde fra 2016. Indenfor de kommende 5 år må der findes en løsning, så fodring af søer kan ske på en måde, hvor de ikke sulter over store dele af døgnnet, og der samtidig tages hensyn til miljøet.

Indtil lovkravet træder i kraft i 2016 skal søer have ad libitum adgang til halm og/eller fri adgang til andet foder mindst 5 timer dagligt og/eller to daglige udfodringer i såvel eksisterende stalde som nybyggeri. Dette stiller på ingen måde søernes sult, men halmen et substrat søerne kan rette deres utilfredsstillede fødesøgningsadfærd mod og to daglige udfodringer gør ifølge Aarhus Universitet søerne mindre sultne hen over døgnnet, end de ellers ville være.

Hvis en balanceret løsning mellem hensynet til dyrene og miljøet ikke kan findes med den meget store svineproduktion på et relativt lille areal i Danmark, kræver Dyrenes Beskyttelse at overholdelse og håndhævelse af det eksisterende krav om, at søer skal have en tilstrækkelig mængde halm, fyldigt foder, eller foder med højt fiberindhold, der kan give mæthedsfølelse sættes over opretholdelsen af den meget omfattende svineproduktion. Med færre grise i Danmark vil miljøbelastningen ved at fodre dyrene i henhold til deres behov ikke være problematisk.

Vedr. kapitel 8 om halekupering

Det fremgår af bekendtgørelse om halekupering og kastration af dyr, at svin ikke må halekuperes rutinemæssigt. Det kan dog gøres, hvis der er dokumentation for, at der på bedriften er sket skader som følge af, at kupering ikke er foretaget. Inden kupering foretages skal der være forsøgt foranstaltninger for at forhindre halebidning under hensyntagen til miljøet og belægningsgraden. Utilstrækkelige staldforhold eller driftsledelsessystemer skal ændres.

99 pct. af de danske grise får klippet halen af, hvilket svarer til alle konventionelle grise (EFSA, 2007). Arbejdsgruppen om hold af svin angiver, at mere end 95 pct. af grisene, kuperes, og der er således enighed om, at det er den helt dominerende praksis.

Rutinemæssig halekupering er et stort dyrevelfærdsmæssigt problem. Det er dokumenteret, at grisene påføres betydelig smerte ved selve indgrebet, og at der også kan være smertepåvirkning på længere sigt. Samtidig halekupering et indgreb, der i den industrielle produktion benyttes systematisk for at kunne byde grisene ringere forhold end det ellers ville være nødvendigt at give dem. Grisene er stadig lige stressede, men frataget muligheden for at udtrykke det i en adfærd, der er uhensigtsmæssig for producenten, og producenten undlader på den baggrund at give grisene tålelige forhold.

Dyrenes Beskyttelse finder det tvingende nødvendigt, at der nu skrives ind overfor den udbredte rutinemæssige halekupering, der har stået på i årevis. Dyrenes Beskyttelse har overvejet om det mest fordelagtigt kan ske et egentlig forbud mod halekupering eller ved, at den allerede gældende lovgivning kræves overholdt, effektivt kontrolleret og ved overtrædelse sanktioneret.

Halekupering er på EU niveau reguleret af Rådets direktiv 2008/120/EF af 18. december 2008 om fastsættelse af mindstekrav til beskyttelse af svin. Da der er tale om et mindstedirektiv, er det muligt at vedtage et egentlig forbud mod halekupering, som det man har i f.eks. Sverige. Halebid er imidlertid multifaktorielt og kan opstå også i besætninger med tilsyneladende dyrevelfærdsmæssigt gode forhold (frilands- og økologiske besætninger). Halebid er et alvorligt dyrevelfærdsmæssigt problem, og det vurderes derfor, at der er behov for en mulighed for at halekupere, hvis problemet ikke har kunne løses af anden vej. Det vil således være en dyrevelfærdsmæssig fordel, hvis der er mulighed for dispensation, men det må kun ske undtagelsesvist, og som en sidste udvej. Et forbud mod halekupering med mulighed for dispensation svarer i sin substans til det allerede eksisterende forbud mod rutinemæssig halekupering med mulighed for halekupering ved dokumentation for fortsatte halebidsproblemer, når alt andet har været forsøgt. Dyrenes Beskyttelse finder det derfor mere hensigtsmæssigt at arbejde for overholdelse af den gældende lovgivning, end at ændre denne til et egentlig forbud.

Det fremgår af lovgivningen, at der inden kupering foretages skal være forsøgt foranstaltninger for at forhindre halebidning under hensyntagen til miljøet og belægningsgraden. Utilstrækkelige staldforhold eller driftsledelsessystemer skal ændres. Videnscenter for Svineproduktion fremhæver i en pressemeddelelse 15. oktober 2010, at man ikke ved præcist, hvad man skal stille op med halebidsproblemer, og at man har forsket i en lang række forskellige mulige tiltag. Det er bemærkelsesværdigt, at halm eller andre beskæftigelsesmaterialer ikke nævnes som et af de tiltag, man har undersøgt. Det står i modstrid til at arbejdsgruppen anfører i sin rapport, at den foreliggende forskning viser, at forekomsten af halebid kan reduceres ved forbedringer i grisenes nærmiljø, herunder f.eks. tildeling af større mængder halm, forøgelse af arealet pr. gris og forbedringer i nærklimaet.

Dyrenes Beskyttelse erkender i lighed med arbejdsgruppen, at halebid er et multifaktorielt problem. Ikke desto mindre er halmtildeling det bedst dokumenterede tiltag mod halebid, såvel forebyggende, som når der er et udbrud (EFSA, 2007). Det er derfor meget uhensigtsmæssigt, at svineproducenter stort set ikke benytter halm til slagtesvin. Ifølge Videnscenter for Svineproduktion gives der i 65 pct. af besætningerne slet ikke halm til slagtesvin, i 30 pct. gives mindre end 10 g per gris per dag, og kun 5 pct. benytter mere end 10 g per gris per dag (bilag til delrapport om rodematerialer fra arbejdsgruppen om hold af svin, 2007).

Det er hovedsagelig i den alternative svineproduktion, der benytter mere end 10 g halm per gris per dag og det er en af forklaringerne på, at niveauet af halebid i disse besætninger kan holdes på stort set samme niveau som i den industrielle produktion, selvom halerne er intakte.

Selvom halekupering er et multifaktorielt problem, er det indlysende, at der som minimum skal forsøges med det mest veldokumenterede tiltag mod halebid før, end der er sket opfyldelse af lovgivningens krav om, at der inden kupering skal være forsøgt foranstaltninger for at forhindre halebidning under hensyntagen til miljøet og at utilstrækkelige staldforhold eller driftsledelsessystemer skal være ændret.

Dyrenes Beskyttelse er på denne baggrund tilfreds med den nuværende lovgivning, men den skal overholdes og myndighederne skal sikre overholdelsen. Dyrenes Beskyttelse er enig med arbejdsgruppen i, at dokumentationen bør bestå i en dyrlægeerklæring. Dyrlægen skal både erklære, at der er halebidsproblemer i besætningen og at det er søgt at rette op på problemet. Erklæringen skal gælde for 6 mdr.

Der skal stilles specifikke krav til hvad, der skal være kontrolleret og forsøgt gjort. Tiltagene kan tage udgangspunkt i listen fra egenkontrollens branchekoder, men de skal være obligatoriske og det skal af Fødevarestyrelsen defineres, hvad der for hvert enkelt punkt kræves før, end tiltaget anses for gennemført. Det er vigtigt, at der indgår som krav, at der skal være tildelt halm, da dette er det bedst dokumenterede tiltag både til forebyggelse og til at rette op på et etableret problem med halebid. Der skal tildeles halm så alle grise hele døgnet har adgang til at rode i rent halm.

Da de hidtidige tiltag ikke har kunne forhindre halebid, skal der i forbindelse med at dyrlægeerklæringen udstedes, laves en fremadrettet handlingsplan gældende også for 6 mdr. Det er en forudsætning for dyrlægeerklæringens gyldighed og dermed for halekuperingen, at denne følges. Handlingsplanen skal om nødvendigt omfatte tiltag der går ud over lovens minimumskrav, idet der skal ske en kontinuerlig indsats for at få løst de fortsatte halebidsproblemer.

For besætninger, hvor grisene bliver på samme ejendom eller en anden ejendom med samme ejer, samt for sobesætninger, der videresælger grise til faste aftagere, kræves en dyrlægeerklæring svarende til ovenstående erklæring. Denne skal forefindes i sobesætningen, hvor kuperingen foretages.

For sobesætninger, der videresælger grise uden, der er fast aftager, kan dokumentationskravet ikke opfyldes, og det er derfor ikke tilladt at halekupere jfr. allerede gældende lovgivning. Dyrenes Beskyttelse er således uenig med arbejdsgruppen i, at der kan ske rutinemæssig halekupering af denne gruppe alene fordi, aftagerbesætningen ikke kendes og/eller der eksporteres til Tyskland. Dyrenes Beskyttelse mener i modsætning til arbejdsgruppen, at EU direktivet har taget behørigt hensyn til, at der afsættes grise til ukendte aftagere, men at det har som udgangspunkt, at grise skal passes og huses så der er minimal risiko for halebid, og halekupering behovet for halekupering derfor opstår undtagelsesvist. Når der ikke er kendskab til, hvor grisene skal vokse op, må udgangspunktet derfor være, at forholdene er i orden og at det ikke er nødvendigt at kupere. Ikke det modsatte, som anført af arbejdsgruppen. Grisene må således gerne sælges til ukendte aftagere, men de skal sælges med intakte haler. Et sådant krav vil muligvis medføre en højere forekomst af halebid i disse besætninger, men kun indtil besætningsejerne indstiller sig på, at de er nødt til at passe og huse grisene, så deres stressniveau holdes på et niveau, hvor der ikke sker halebid.

For skabe bedre sammenhæng mellem lovgivning og praksis kan Dyrenes Beskyttelse støtte, at der tages kontakt til EU-kommissionen med henblik på at få ændret dokumentationskravet fra at være pålagt smågriseproducenter til at være pålagt slagtesvineproducenter. Dette kan dog ikke erstatte ovenstående tiltag, da det er meget usikkert om kravet kan gennemføres, og det i givet fald vil tage meget lang tid, før det sker.

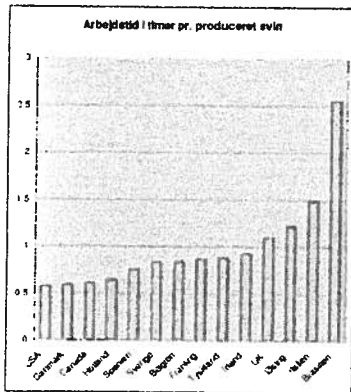
Vedr. økonomi

Der er i svineproduktionen sket en enorm produktionsstigning de sidste 30 år. Dette er sket ved en målrettet indsats indenfor avl, opstaldning og management, hvor der har været stærkt fokus på at øge produktion per mand og mindske staldareal per dyr. Dette har betydet mere trange opstaldningsformer, mekanisering af fodring og mindre tid til daglig omgang med dyrene. Det har ydermere betydet investering i automatiske udmugningssystemer baseret på spaltegulve og gyllesystemer, som dårligt kombineres med halm eller anden form for strøelse.

Det er naturligvis ikke tilfældigt, at der er blevet fokuseret netop på tids- og pladsforbrug. Som det fremgår af en redegørelse for konkurrenceevnen fra Videnscenter for Svineproduktion, er det også i dag de høje lønninger og høje anlægsinvesteringer i Danmark i forhold til konkurrenterne, der betragtes som et problem af erhvervet (Videnscenter for Svineproduktion, Notat nr. 1102, 2011).

I Danmark bruges der i gennemsnit 35 minutter per produceret svin (0,59 timer). Der bruges således ganske få sekunder på dyrene per dag. Af nedenstående figur fremgår tidsforbruget i en række lande, der

enten er storaktører på verdensmarkedet for svinekød eller som udgør et vigtigt marked for Danmark. (Tal fra Videnscenter for Svineproduktion, Notat nr. 1102, 2011)

Når tidsforbruget er så ekstremt lavt, er det meget vanskeligt at foreslå velfærdsmæssige forbedringer uden, at de øger tidsforbruget forholdsmeæssigt meget i forhold til udgangspunktet. Hvis der bruges bare en halv time mere på grisen i løbet af hele dens liv, vil tidsforbruget således være næsten fordoblet.

Dyrenes Beskyttelse finder det på denne baggrund nødvendigt at påpege, at hvis grise skal behandles ordentligt, er der en nedre grænse for, hvor billigt det kan lade sig gøre at producere svinekød. Når slagtesvin på 100 kg skal have 0,65 m² per svin og der kun bruges få sekunder om dagen per dyr, så giver det god konkurrence evne, men det ligger også indbygget i systemet, at grisene har meget ringe velfærd. Der er simpelthen tale om optimering af produktion på dyrenes bekostning. Man må se i øjnene, at med det udgangspunkt, der er i den danske svineproduktion, er der kun begrænsede muligheder for at forbedre dyrevelfærden uden, at det samtidig accepteres, at der skal bruges mere plads og mere tid for, at det kan hænge sammen. Det gælder f.eks. pladsen til, at søer kan være i ordentligt indrettede løsdriftstier i stedet for at være underlagt lidelsesvoldende fiksering og tiden til at give biologisk relevante rodematerialer, blandt andet for at mindske risikoen for halebid.

Dyrenes Beskyttelse opfordrer til, at erhvervets brancheorganisationer og folketingets politikere arbejder for en svineproduktion, der udmærker sig og opnår merværdi ved at hæve sig over den nuværende produktion af svinekød som en ordinær bulkvare. Heri indgår, at dyrene skal have markant bedre velfærd, end de har i den nuværende industrielle svineproduktion.

- Med hensyn til de konkrete beregninger foretaget for arbejdsgruppen om hold af svin og de konklusioner, som arbejdsgruppen drager på denne baggrund, finder Dyrenes Beskyttelse, at der er grund til bekymring. De økonomiske perspektiver bliver erfaringsmæssigt tillagt meget stor vægt, når mindstekrav til svins velfærd bestemmes. Det er derfor vigtigt, at de er helt troværdige og gennemskuelige. Dyrenes Beskyttelse finder ved læsning af rapporten fra arbejdsgruppen om hold af svin, at dette ikke er tilfældet. Det skyldes nedenstående forhold:

Generelt

- Beregningerne er fremkommet ved hjælp af input fra en forhandlingsgruppe under arbejdsgruppen. Disse input er forhandlet mellem interessenter. Der er således ikke tale om at Fødevareøkonomisk Institut har udarbejdet en uafhængig rapport. Fødevareøkonomisk institut har tværtimod været bundet af de input der kom fra forhandlingsgruppen under arbejdsgruppen, idet disse lå fast.
- Flere steder i rapporten omtales, at der ikke anvendes den bedste metode/model til beregning p.g.a. begrænsede ressourcer. Derved mister beregningerne troværdighed
- Fødevareøkonomisk institut nævner i diskussionen af forbrugernes rolle, at forbrugere samtidig er borgere i samfundet; og i deres rolle som samfundsborger kan det meget vel tænkes, at de prioriterer større husdyrvelfærd særdeles højt. Fødevareøkonomisk institut har omfattende eks-

pertise på dette område (dyrevelfærd som et samfundsmæssigt gode). Det er ærgerligt, at dette aspekt ikke er inddraget i arbejdsgruppen rapport.

- UK tillægget som opnås ved eksport til England, der stiller krav om løsdrift i løbeafdelingen, behandles som et tillæg, der alene er baseret på kravet om løsdrift. Dette gør sig i det store hele gældende, hvad angår soholdet, men der er tale om et begrænset tillæg, hvis det deles op på søer og slagtesvin. Hovedparten af UK tillægget vedrører kravet om, at der ikke anvendes animalsk foder til grisene til England, hvor den største udgift (og dermed tillæg) er slagtesvinene (se Videnscenter for Svineproduktion, Notat nr. 0929, 2009) Der er ikke taget stilling til, hvad det betyder for evt. opretholdelse af UK tillægget, at der stilles krav ud over kravet om løsdrift (ingen animalsk foder)
- Der savnes en uddybning af gentagne bemærkninger om, at strukturudviklingen med omlægning til løsdrift vil gå hurtigere. Det må i det store hele oversættes til, at de producenter som ikke kan passe søer i løsdrift holder op med at være svineproducenter. Det er derfor uhensigtsmæssigt at fastholde ved beregninger over ekstremt lange perioder, at de som ikke kan finde ud af at producere med søer i løsdrift blot fortsætter og fortsætter.
- Under udarbejdelsen af arbejdsgruppens bidrag til den økonomiske analyse har Dyrenes Beskyttelse og DOSO i alle dokumenter vedr. foreningernes bud på scenarier understreget, at det *skal* fremgå, at scenarierne ikke er at betragte som foreningernes anbefaling til opstaldning af søer, men derimod som minimums-scenarier. Som det står nu, er der ingen information om formål og præmisser for foreningernes bud på scenarier. Det finder Dyrenes Beskyttelse meget beklageligt.
- I tabeller anføres det, at halmmængden til færende og diegivende søer er 0,1 kg uanset opstaldningsform og stitype. Dyrenes Beskyttelse skal understrege, at dette er en alt for lille mængde.

Kapitalomkostninger og stiindretninger

- Sammen med arbejdstidsforbruget er kapitalomkostningerne de væsentligste årsager til at løsdriften efter beregningerne fremstår dyr. Der er imidlertid ikke argumenteret for valget af de pågældende firmaer fremfor andre mulige firmaer, og det er ikke beskrevet, hvordan firmaerne er kommet frem til de omkostninger, som lægges til grund for beregningerne. Dette er meget uhensigtsmæssigt, fordi det derved er uigennemskueligt, hvorfor løsdriften fremstår så dyr.
- Dyrenes Beskyttelse finder det beklageligt, at de inventar- og byggefirmaer, som netop har afsluttet et omfattende treårigt innovationslovsprojekt under Fødevareministeriet omhandlende farestier til løse søer, ikke er inddraget. I projektet "Udvikling af farestald til løse søer" er der samlet stor ekspertise i forbindelse med denne opstaldningsform, der ikke er almindeligt udbredt.
- Det fremgår af flere tabeller, at m^2 i løsdriftstier er meget dyrere end m^2 i konventionelle stier. Årsagen fremgår ikke, og det er ikke umiddelbart forståeligt. Som eksempel kan fremhæves tabel 3.3. og tabel 3.4 på side 27 i bilag 1. Det fremgår, at det skulle koste 1.5 mio mere at bygge til søer i løsdriftstier på $5m^2$ med fuldspaltegulv, end det gør at bygge til søer i kassestier på samme størrelse (F0 versus F1). Hvordan kan det være så enormt meget dyrere? Det er vanskeligt at forstå, at alene kumme under hele stien i en fuldspaltegulvssti kan koste så meget. En anden mulighed er, at de adspurgte firmaer finder, at den manglende erfaring med bygning af sådanne anlæg i sig selv gør det dyrt. Svarende til at en håndværker i et tilbud tager højde for usikkerheder i forbindelse med opgaver, der ligger ud over det sædvanlige. En sådan tilgang i en analyse af omkostningen ved at omlægge hele den danske svineproduktion er imidlertid meget uhensigtsmæssig. Dels afspejler det ikke den reelle omkostning og dels vil opgaven få mere rutinemæssig karakter efterhånden som løsdriften vinder indpas.
- Basisscenarier med fikserede søer, der bruges om sammenligningsgrundlag for løsdriften, er efter Dyrenes Beskyttelses opfattelse ikke fuldt lovlige, men alene udtryk for gængs praksis (for lidt plads til at søer kan rejse og lægge sig uden besvær, for lidt plads til pattegrise, for lille halmmængde m.v.). Det betyder, at løsdriftssystemer sammenlignes med fikseringssystemer, der efter

Dyrenes Beskyttelse ikke harmonerer med gældende lovgivning, men til gengæld er ekstremt effektive.

Arbejdstidsforbrug

- Arbejdstidsforbruget i farestier er sat alt for højt og der er efter Dyrenes Beskyttelses opfattelse ingen dokumentation til at bakke dette op. Min-maks værdier er alt for små til at afspejle de synspunkter, der var i arbejdsgruppen, herunder at Dyrenes Beskyttelse mener, at arbejdstidsforbruget er det samme som i stier, hvor søer fikseres. Herudover må det om arbejdstidsforbruget i såvel fare- som løbeafdeling bemærkes, at når man regner på overgangsperioder på helt op til 45 år (før alle søer er i løsdrift), er det svært at tage alvorligt, at man skal se bort fra et faldende arbejdstidsforbrug efterhånden som der kommer erfaring
- Arbejdstidsforbruget i løbestalde tager udgangspunkt i, at det nuværende arbejdstidsforbrug er 3 minutter om året til halmhåndtering for hver fikseret so (se tabel 3.1 side 25 i bilag 1). Det svarer til 0,5 sekunder om dagen. Det lave tidsforbrug er knyttet til en halmmængde, der efter Dyrenes Beskyttelses opfattelse er alt for lille. Sammenligningsgrundlaget er i forhold til løsdriften derfor ikke acceptabelt.
- Når diverse værdier og tabeller sammenholdes fremstår en række resultater af beregninger foretaget af Videnscenter for Svineproduktion inkonsekvente og/eller uforståelige uden, at det er søgt forklaret i teksten. Som eksempler skal fremhæves flg:

Det er utilstrækkeligt, at der for tabel 2.5 (side 23 i bilag 1) blot henvises til, at "Beregningerne bygger på en lang række forudsætninger, som ikke er gengivet her", når man tager flg. i betragtning:

1) Et fuldspaltegulv på 5 m² må vel være meget tørt og ikke blot tørt (se F1). Det er netop formålet med fuldspaltegulvet, hvorimod den større andel af fast gulv i kassestien (F0) udsættes for grisenes gødning og urin. Alligevel beskrives gulvet i løsdriftstien (F1) som mindre tørt end kassestiens gulv (F0), hvorved løsdriftstien fremstår mere varmekrævende.

2) Når en sti går fra at være 5 m² til 6 m² (F0 versus F2) og begge ellers har delvist spaltegulv, kumme under en del af stien, samt samme rumtemperatur, bruges der 6 gange så meget rumvarme. Det er meget overraskende, at 1 m² ekstra kan bevirke en så stor stigning i varmeforbrug.

3) Ovenstående er endnu mere uforståeligt, når man tager i betragtning at øgning med yderligere 1 m² (F2 versus F3), hvor begge har delvist spaltegulv, kumme under en del af stien og samme rumtemperatur, bevirker, at der kun bruges 1,25 gange så meget varme. Det er meget overraskende, at den første kvadratmeter er eksorbitant mere varmekrævende end den næste.

Et andet eksempel er ammoniakemissionen angivet i tabel 3.2 (se side 26 i bilag 1): F0 er 4,9 m² med delvist spaltegulv og gyllekumme under del af stien. F4 er 5 m² med delvist spaltegulv og gyllekumme under del af stien. Ammoniak emissionen er på 0,75 i førstnævnte, men kun 0,18 i sidstnævnte. To stier med samme areal og gulvstrukturer har således helt forskellig ammoniakemission. Det forekommer Dyrenes Beskyttelse uforståeligt.

Vedr. rodematerialer

Af arbejdsgruppens kommissorium fremgår følgende:

"Et flertal i Folketingets Udvalg for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har i en betænkning af 12. december 2006 over forslag til lov om ændring af lov om udendørs hold af svin, lov om indendørs hold af smågrise, avls- og slagtesvin og lov om indendørs hold af drægtige søer og gylte (L 45) og i beretning af 10. januar 2007 om beskæftigelses- og rodemateriale til svin (beretning nr. 1) anmodet om, at arbejdsgruppen kommer med konkrete forslag til, hvilken mængde halm, som skal anvendes som rode- og beskæftigelsesmateriale til svin.

Arbejdsgruppen anmodes om en forlods behandling af denne problemstilling, således at arbejdsgruppen på grundlag af den igangværende forskning på dette område kan afgive en delrapport herom snarest muligt".

Arbejdsgruppens delrapport kom september 2007, men det blev herefter i Justitsministeriet bestemt, at der skulle gennemføres et forskningsprojekt ved Aarhus Universitet, som skulle danne grundlag for en bedre bestemmelse af den halmmængde, der skal til for at opfylde slagtesvins behov under danske staldforhold.

Dyrenes Beskyttelse og DOSO støttede denne beslutning. Dyrenes Beskyttelse blev af Justitsministeriet anmodet om, at indgå i en styregruppe for projektet sammen med andre udpegede repræsentanter fra erhvervet og universiteterne. Styregruppen blev imidlertid aldrig formelt nedsat, og den eneste aktivitet har været et telefonomøde 18. september 2009. Det eneste Dyrenes Beskyttelse herefter har hørt om styregruppen er en uformel telefonisk forespørgsel fra Justitsministeriet i efteråret 2010 om Dyrenes Beskyttelse fremadrettet ville være interesseret i at sidde i en sådan. Dette blev bekræftet, men Dyrenes Beskyttelse har herefter ikke hørt yderligere.

Dyrenes Beskyttelse skal understrege, at arbejdsgruppen gennem kommissoriet er pålagt at behandle tildelingen af rodematerialer til svin. Det er stærkt foruroligende, at dette ikke nævnes med et ord i arbejdsgruppens afsluttende rapport, eksempelvis ved en redegørelse for status af det igangsatte projekt og en fremadrettet plan for bestemmelsen af den mængde halm, som svin skal tildeles.

Håndteringen af projektet som på 2. år kører uden den annoncerede styregruppe er bekymrende. Dyrenes Beskyttelse skal understrege, at uden styregruppe er der risiko for, at dette projekt - som er igangsat for at kunne danne specifikt grundlag for fastsættelse af halmmængde til svin under danske forhold - tager en kurs, som ikke kan bakkes op af Dyrenes Beskyttelse (eller andre interessenter). Projektet gennemføres af Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet ved Aarhus Universitet i samarbejde med Videnscenter for Svineproduktion, som således har direkte indflydelse på projektet.

Dyrenes Beskyttelse anbefaler, at 1) der afgives en skriftlig status for projektet, som offentliggøres, 2) der straks formelt nedsættes en styregruppe og 3) styregruppen afholder jævnlige møder.

Vedr. blødt leje til søer

Blødt leje til søer var en erklæret del af kommissoriet for Arbejdsgruppen vedr. skuldarsår hos søer som følge af B 146 fremsat af Det Radikale Venstre, Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten (18. april 2007).

Arbejdsgruppen om skuldarsår hos søer indstillede i maj 2008 i enighed, at forhandling af blødt leje til søer skulle overgå til Arbejdsgruppen om hold af svin, da det med fordel kunne behandles i sammenhæng med indretningen af farestien.

Dyrenes Beskyttelse har gentagne gange efterspurgt et tillægskommissorium til arbejdsgruppen om hold af svin om blødt leje til søer. Over en periode på 2 år har Justitsministeriet lovet et tillægskommissorium til arbejdsgruppen om hold af svin. Men medio 2010 blev det meddelt, at der ikke ville komme et tillægskommissorium til den nuværende arbejdsgruppe, selvom den gennemfører forhandlingerne af indretning af farestien.

Dyrenes Beskyttelse finder det stærkt kritisabelt, at spørgsmålet ikke er blevet behandlet i sammenhæng med indretning af farestalden i arbejdsgruppen om hold af svin, som indstillet i enighed af Arbejdsgruppen vedr. skuldarsår. Dyrenes Beskyttelse finder det endvidere stærkt kritisabelt, at Justitsministeriet ikke har informeret om, hvad man agter at gøre, efter at forhandling af blødt leje har været skrinlagt i snart 3 år, og nu ikke har udsigt til at blive behandlet.

Afsluttende bemærkning

Dyrenes Beskyttelse opfordrer til, at svins velfærd tages alvorligt og der bør nu gøres en seriøs indsats for at forbedre deres forhold. Dyrenes Beskyttelse opfordrer til, at foreningens rapport om hold af svin, som udkommer primo marts 2011 bruges i det fremadrettede arbejde.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in black ink, consisting of several overlapping loops and a horizontal line extending to the left.

Britta Riis, direktør

A handwritten signature in black ink, featuring a large, stylized 'P' followed by a horizontal line.

Per Jensen, præsident

Venlig hilsen

Birgitte Iversen Damm

JUSTITSMINISTERIET

Dyreværnsrådet

Justitsministeriet
Dyrevelfærdskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Dato: 01 MAR. 2011
Kontor: Dyrevelfærdskontoret
Sagsbeh: Karin Baunsgaard
Dok.: KAB40953

Justitsministeriets høring over "Arbejdsgrupperapport om hold af svin"

Justitsministeriet har den 5. januar 2011 sendt "Arbejdsgrupperapport om hold af svin" afgivet af Arbejdsgruppen om hold af svin i høring.

Dyreværnsrådet har behandlet sagen på et møde den 9. februar 2011.

I den anledning skal Dyreværnsrådet udtale følgende:

Arbejdsgrupperapporten er efter rådets opfattelse udtryk for et godt og grundigt arbejde.

Dyreværnsrådet kan tilslutte sig arbejdsgruppens anbefaling om forbud mod fiksering i løbeafdelingen, som efter rådets opfattelse vil indebære en dyrevelfærdsmæssig forbedring af søernes og gyltenes forhold. Rådet anbefaler i den forbindelse, at overgangen til løsdriftssystemer bliver iværksat så hurtigt som muligt.

Rådet finder, at et forbud mod fiksering i farestalden vil fremme søernes og gyltenes velfærd. Dyreværnsrådet finder imidlertid, at en udfasning af kassestier forudsætter, at der indhentes erfaringer med løsdrift i farestalden, herunder med systemer, der varetager både soens og pattegrisenes velfærd.

Dyreværnsrådet kan tiltræde arbejdsgruppens overvejelser og anbefalinger om fravænningsalder for pattegrise. Rådet kan endvidere tiltræde arbejdsgruppens overvejelser og anbefaling om søers og gyltes adgang til mæthedsfremmende foder, herunder navnlig at der gøres bestræbelser på

Justitsministeriet
Dyrevelfærdskontoret

Akt.nr. 60

2007 NR. 5440.0010

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

at finde en fodersammensætning, som både sikrer søerne og gyltene mæthedsfornemmelse og et passende huld.

Halebid udgør efter rådets opfattelse et velfærdsproblem, som der bør fokuseres på. Halekupering er imidlertid symptombehandling, som ikke tager hånd om de bagvedliggende årsager. Rådet er enig i, at de anbefalede tiltag vil gavne dyrenes velfærd, og rådet kan tilslutte sig, at der arbejdes for ændrede EU-regler, som i videre omfang tager højde for den nuværende produktionsform, og som samtidig sikrer, at behovet for halekupering dokumenteres. Dyreværnsrådet finder det afgørende, at der gøres et reelt forsøg på at finde andre forebyggende foranstaltninger med henblik på at nedbringe antallet af halebid, herunder ved de tiltag som er beskrevet i branchekoden for dyrevelfærd i besætninger med svin, og at producenternes forpligtelse hertil bør præciseres.

Rådet finder endelig, at det vil fremme dyrevelfærden, hvis de i rapporten anbefalede tiltag iværksættes med kortere overgangsordninger end beskrevet i rapporten.

På rådets vegne

Karin Baunsgaard

Sekretær

Justitsministeriet

Civil- og Politiafdelingen

Att. Hr. Jens Teilberg Søndergaard

Hørings svar til rapporten "Hold af svin":

Landsforeningen Frie Bønder – Levende Land afgiver hermed hørings svar til ovenstående rapport.

Kommentarer til rapporten:

Landsforeningen Frie Bønder – Levende Land glæder sig over, at der kommer fokus på dyrevelfærden i den moderne, intensive svineproduktion.

Søers plads forhold og brug af farebokse til farende og diegivende søer:

Frie Bønder – Levende Land er enig i rapportens konklusioner, om at fiksering af søer i løbeafdelingerne skal udfases. Vi mener dog, at udfasningen for nybyggeri og større ombygninger skal ske allerede nu og ikke udskydes til 2021. Således kan der ikke spekuleres i en lang overgangsperiode for eksisterende byggerier og større ombygninger. Frie Bønder – Levende Land mener, at søer og polte i løbeafdelingen frit skal kunne skabe den direkte ornekontakt, som er væsentlig for en optimal brunst.

For at mindske problemerne med overgang fra løsdrift i drægtighedsstalden til fiksering i farestald, anbefaler Frie Bønder – Levende Land at fiksering af søer i farestalde udfases, og der også her sker en overgang til løsdrift. Det skal ske for at sikre soens naturlige adfærd både før, under og efter faring, herunder redebygning, naturlig kontakt med sine smågrise og bedre kondition. Dette er helt essentielt for soens mælkeproduktion, faringen og diegivningen.

Fravænningsalder

En so vil under helt naturlige forhold først fravænne sine grise ml. 12 og 16 uger. Det er nemlig det tidspunkt, hvor de er fuldt udviklede til, selv at kunne optage friske fødeemner, hvilket betyder, klare til selv at kunne overleve. Derfor mener Frie Bønder – Levende Land at fravænningsalderen, uden afvigelse, tidligst må være 4 uger, Den sidste uge betyder meget både for vægt og immunsystem hos smågrisene. Det skal bemærkes at man i starten af tresserne havde fravæning ved 7 – 8 uger.

Søers adgang til fyldigt foder eller foder med fiberrigt indhold:

Frie Bønder – Levende Land mener, at når en drægtig so har mulighed for at indtage en stor mængde grovfoder i form af friskt grønt, hør, ensilage eller lignende gennem hele drægtigheden, så er hendes mavevolumen i en størrelse, som muliggør, at hun er i stand til at indtage en tilstrækkelig mængde protein- og fedtholdigt foder i diegivningsperioden. Naturligvis stadig indbefattet grovfoder i rigelige mængder. Lader man soen indtage disse friske enheder, vil en stor del af hendes behov for diverse essentielle aminosyrer og vitaminer være dækket, hvilket igen vil sikre, at hun danner tilstrækkelige af disse stoffer i mælken.

Endvidere vil man have en rolig so, der altid er mæt, og som derfor er i stand til at opbygge et stærkt immunforsvar ved egen hjælp. Frie Bønder – Levende Land mener, at det sikrer en høj tilførsel af immunstoffer til soens mælk. Endvidere mener vi, at en stor andel af grovfoder er med til at sikre, at det er de kortkædede og således letoptagelige fedtstoffer, som soen giver videre til sine smågrise. Frie bønder – Levende Land mener desuden, at der i de drægtighedsstalde, hvor halmtildeling ikke er mulig, bør stilles krav om øget struktur i krybbefoderet samt min. tre fodringer dagligt for at sikre mæthedsfølelsen hos soen.

Halekupering af svin

Frie Bønder – Levende Land mener, at både halekupering og kastration kan være en væsentlig årsag til at mange smågrise dør. Det siger sig selv, at hvis disse grise med åbne sår, holdes i stalde med mange artsfæller under unaturligt høje temperaturer, og måske samtidig ikke har adgang til naturlig omgang med deres mor; og hun så samtidig ikke har kunnet give dem en naturlig immunitet mod bakterier, så går det galt. Derfor er det nødvendigt at arbejde hen mod en staldindretning, som sikrer, at det ikke er nødvendigt at foretage operative indgreb på smågrisene i form af halekupering.

Med venlig hilsen

FRIE BØNDER – LEVENDE LAND

Ole Kjærulff-Davidsen

Formand

Birgit Bak

Bestyrelsesmedlem

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Landbrug & Fødevarer

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V

T +45 3339 4000
F +45 3339 4141
E info@lf.dk
W www.lf.dk

CVR DK 25 52 95 29

Vedr.: Høring over "Arbejdsgrupperapport om hold af svin"

Med henvisning til Justitsministeriets henvendelse af 5. januar 2010, sagsnr. 2007-5440-0010 skal Landbrug & Fødevarer herunder Videncenter for Svineproduktion fremsende følgende bemærkninger.

Vi har deltaget i arbejdsgruppen, og står dermed også bag arbejdsgruppens anbefalinger med udgangspunkt i, at det er en enig arbejdsgruppe, som har afgivet rapporten. Rapportens anbefalinger vil give et betydeligt løft i dyrevelfærden for svin i Danmark, og den vil endnu engang sikre, at Danmark går foran de fleste andre lande i verden.

Men som det også er angivet i rapporten, så er der nogle store udfordringer, hvis de ønskede mål skal nås samtidig med, at der sikres en konkurrencedygtig produktion i Danmark. Dette er tydeligt afspejlet i beregningerne fra Fødevareøkonomisk Institut.

Et helt afgørende initiativ i forhold til at sikre den fremtidige konkurrenceevne i svineproduktionen til gavn for erhverv og samfund er, at der sikres ens vilkår i hele EU. Derfor har vi også en forventning om, at regeringen klart tilkendegiver, at der arbejdes målrettet for, at der i EU gennemføres en ændring af lovgivningen for hold af svin, således at de tiltag der gennemføres i Danmark hurtigst muligt gennemføres for svineproducenter i hele EU, og i forhold til de økonomiske meget bebyrdende tiltag skal EU-lovgivning have effekt for svineproducenter i andre lande samtidig med i Danmark. I modsat fald vil ændringerne både have negative økonomiske konsekvenser for erhverv og samfund og negative dyrevelfærdsmæssige konsekvenser, da produktionen i givet fald vil flytte til lande med ringere dyrevelfærd. Danske forbrugere vil i så tilfælde blive tilbudt billigere udenlandsk svinekød.

De økonomiske beregninger fra Fødevareøkonomisk Institut viser, at der alene i forhold til ønsket om løsdrift i farestalden er en årlig ekstraomkostning på 1 mia. kr. Vi har peget på, at de økonomiske beregninger er baseret på meget optimistiske forudsætninger, og med en mere realistisk vurdering af f.eks. pattegrisedødeligheden, så viser beregningerne meromkostninger på ca. 1,5 mia. kr. Der er fortsat ganske få besætninger med løsdrift i farestalden, og derfor er erfaringerne under danske forhold naturligvis begrænset, men de seneste forsøgsresultater bekræfter vores vurdering af, at pattegrisedødeligheden er højere i løsdriftssystemerne. Dette er naturligvis en betydelig udfordring i forhold til den generelle debat om pattegrisedødelighed. Der forestår derfor fortsat et stort udviklingsarbejde med henblik på at kunne anvis svineproducenterne produktionssikre og konkurrencedygtige stityper til løsdrift i farestalden, hvilket VSP, som anført i rapporten, vil deltage aktivt i.

Landbrug & Fødevarer repræsenterer landbruget og fødevarerhvervet i Danmark. Organisationen er resultatet af en fusion mellem Landbrugsrådet, Danske Slagterier, Dansk Svineproduktion, Dansk Landbrug med Dansk Landbrugs Medier og Dansk Landbrugsrådgivning, samt væsentlige dele af Mejeriforeningens aktiviteter.

Landbrug & Fødevarer repræsenterer Danmarks største kompetenceklynge med 150.000 beskæftigede og en samlet eksport på mere end 100 mia. kr. årligt.

Justitsministeriet
Dyrevelfærdeskantoret

Akt nr 56

2007 NR. 5440 - 0010

Uanset dette er det VSP's klare målsætning at leve op til rapportens intentioner om, at ca. 10 pct. af søerne går i løsdrift om 10 år, og at det med de opnåede erfaringer i denne periode er muligt at pege på, hvorledes der kan laves lovgivning på området. Målsætningen kan imidlertid ikke sikres af L&F/VSP alene, og derfor peger rapporten også på en række nødvendige incitamenter, hvor også regeringen har et ansvar i forhold til flere af dem. Med henblik på at sikre den nødvendige fremdrift er det således helt afgørende, at regeringen i forbindelse med den lovede plan for overgang til løsdrift i farestalden aktivt tilkendegiver, at de vil sikre de fornødne incitamenter:

- Der skal sikres midler til en fortsat offentlig forsknings- og udviklingsindsats på området som supplement til erhvervets indsats. Der er i rapporten peget på en række nødvendige indsatsområder for en fortsat udvikling i den ønskede retning.
- Der skal etableres en ordning til investeringsstøtte eller en ordning med lignende effekt, således at de nødvendige pionerer på området kan få reduceret deres risiko ved overgang til løsdriftssystemer. Dette kan bl.a. ske inden for EU's landbrugspolitik, f.eks. i Landdistriktsprogrammet.
- Der skal etableres en anmeldeordning på miljøområdet, således at landmænd hurtigt og nemt kan komme i gang med dette velfærdsprojekt. Anmeldeordningen skal give mulighed for med uændret sohold at ombygge farestalder til løsdrift inklusiv mulighed for tilbygning af nødvendige ekstra kvadratmeter. I dag udløses krav om miljøgodkendelse ved bygningsmæssige ændringer i eksisterende produktionsanlæg selvom der er tale om uændret sohold. Konsekvensen er lang sagsbehandlingstid og en betragtelig omkostning til udarbejdelse af miljøansøgningen, hvorfor ganske få vil iværksætte tiltag til forbedring af dyrevelfærden.

Ud over de økonomiske omkostninger ved løsdrift i farestalden, viser rapporten også betydelige meromkostninger ved overgang til løsdrift i løbeafdelingen. Der er også peget på, at UK-tillægget efter al sandsynlighed forsvinder ved et lovkrav om løsdrift i løbeafdelingen. Netop UK-tillægget har været et rigtig godt eksempel på en forbrugerdreven udvikling inden for dyrevelfærdsområdet, hvor det har givet landmænd et incitament til at gå foran. EU's politik på dyrevelfærdsområdet lægger i høj grad op til en sådan forbrugerdreven udvikling i stedet for lovgivningskrav. Derfor er der også i rapporten peget på, at lovgivning på området først bør have effekt for nybyggeri fra om 10 år og med en passende overgangsordning på eksisterende byggeri herefter.

Den økonomiske situation for svineproducenterne har igennem flere år været meget vanskelig. I den aktuelle situation er det således helt afgørende, at producenterne ikke pålægges yderligere omkostninger, og derfor er det helt nødvendigt, at rapportens anbefalinger om ikrafttrædelsestidspunkt følges.

Fødevareøkonomisk Institut har ikke regnet på de øvrige tiltag i rapporten, men uanset dette har flere af disse også betydelige økonomiske konsekvenser for svineproducenterne.

I rapporten peges der i flere sammenhænge på, at der er behov for yderligere viden. Dette er f.eks. tilfældet i forhold til anbefalingerne om halekupering og mæthedsfremmende foder, hvor det videnskabelige grundlag for anbefalingerne er meget begrænset. I forhold til mæthedsfremmende foder gælder dette både i forhold til hvilke dyrevelfærdsmæssige konsekvenser forskellige grader af mæthed/sult har samt i forhold til effekten af forskellige tiltag. Der mangler derfor som også anført i rapporten vidensbaserede forslag til yderligere tiltag på området.

Endelig er der på en række områder et dilemma mellem tiltag på dyrevelfærdsområdet og miljøområdet. Det gælder i forhold til ændringerne i staldsystemerne ligesom det gælder i forhold til mættelsesfremmende foder, hvor det er åbenbart, at mere fiberholdigt foder vil det føre til større NH₃-fordampning og CO₂-udledning. Den vanskelige men nødvendige helhedsvurdering omkring dyrevelfærd og miljø indgår naturligvis i vores overvejelser, og det er helt afgørende, at disse dilemmaer også bevidst håndteres i den politiske behandling. Denne helhedsvurdering mangler typisk i vurderingerne fra de respektive interesseorganisationer på dyrevelfærds- og miljøområdet.

Med venlig hilsen

Per Olsen
Teamleder

Fødevaresikkerhed og veterinære forhold

D 3339 4281
M 2724 5981
E pol@if.dk

Maj-Britt Haastrup

Fra: Bent Hindrup Andersen [BentHindrup.Andersen@agrsci.dk]
Sendt: 22. februar 2011 10:31
Til: Justitsministeriet
Cc: Maj-Britt Haastrup
Emne: VS: Kommentar til "Arbejdsgruppe rapport om hold af svin"

I denne udgave har jeg rette slåfejl samt sprog.
Hilsen Bent Hindrup Andersen

Fra: Bent Hindrup Andersen
Sendt: 21. februar 2011 13:45
Til: 'jm@jm.dk'
Cc: 'mbh@jm.dk'
Emne: VS: Kommentar til "Arbejdsgruppe rapport om hold af svin"

Fra: Bent Hindrup Andersen
Sendt: 21. februar 2011 13:42
Til: 'jm@jm.dk'
Cc: 'mbh@jm.dk.'
Emne: Kommentar til "Arbejdsgruppe rapport om hold af svin"

Kommentar til "Arbejdsgruppe rapport om hold af svin"

Indledningsvis vil jeg gerne kvittere for at rapporten lægges ud til kommentarer fra både institutioner, interesseorganisationer og enkelt personer.

Hale kupering og hale bid.

Det er beklageligt at rapporten alene kan give et bud på omfanget af halekupering men ikke hale bid. Jeg skal derfor opfordre til at der bliver fulgt op med en registrering af halebid både på grise med kuperede haler samt på grise med lange haler, hvilket bør fremgå af en sådan registrering.

Det fremgår af rapporten at der finder halekupering sted på næsten alle grise, undtaget økologiske og frilandsgrise. Det er ligeledes utvivlsomt at der er tale om ulovlig systematisk halekupering på de mange grise hvor der er tale om ukendt modtager. Der er tale om et svigt af format når tilsynsmyndighederne ikke skrider ind over for dette.

Det er en hel forkert konsekvens arbejdsgruppen drager af dette, nemlig at søge den i praksis systematiske halekupering der generelt finder sted, til også lovligt at kunne foretages ved ukendt modtager, ved at ændre i EU direktivet.

Grise med krølle på halen er deres måde at signalere at der er tale om bedre dyrevelfærd. Rapporten skønner at mindst 95% af alle grise er halekuperet. Det er så mange så det må betegnes som om en alvorlig systemfejl. En systemfejl der er tydelig for enhver, og når tilsynsmyndighederne ikke griber ind over for dette, så er der tale om en tilsynsmyndighed der ikke lever op til sine forpligtigelser.

Når hverken svineproducenter eller tilsyns myndighederne forstår hensigten men loven, at det er stalddriften der skal tilpasses dyrene, og ikke omvendt, så er eneste sikre vej til at få ændret stald og foding til et system hvor grisene kan leve med deres haler intakte, at tydeliggøre loven med et egentligt forbud som

Justitsministeriet
Dyrevelfærdskontoret

Akt.nr. 57

2007 NR. 5440. 0010

f.eks. i vores naboland Sverige, hvilket jeg hermed skal opfordre til.

Venlig hilsen
Bent Hindrup Andersen
Vesterby 54, Endelave
8700 Horsens

Tlf. 21694520
Mail: bent@hindrup.dk

DET JORDBRUGSVIDENSKABELIGE FAKULTET
AARHUS UNIVERSITET

Justitsministeriet

Høringssvar vedrørende "Arbejdsgrupperapport om hold af svin"

Fakultetssekretariatet

Susanne Elmholt

Koordinator for
myndighedsrådgivning

Dato: 18. februar 2011

Direkte tlf.: 8999 1858
E-mail:
Susanne.Elmholt@agrsci.dk

Afs. CVR-nr.: 57607556

Side 1/3

Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet, DJF, har haft "Arbejdsgrupperapport om hold af svin" i høring. Høringssvaret nedenfor er udarbejdet af seniorforsker og temakoordinator for husdyr, Karin Hjelholt Jensen, med bidrag fra seniorforsker Marianne K. Bonde, seniorforsker Karen Thodberg og seniorforsker Mette S. Herskin, alle fra Institut for Husdyrbiologi og -sundhed.

Rapporten gennemgår fakta omkring eksisterende lovgivning, vigtige dyrevelfærds- og produktionsmæssige forhold samt arbejdsgruppens overvejelser og anbefalinger på de områder, der er nævnt i arbejdsgruppens kommissorium. Rapporten indeholder flere seriøse, vidensbaserede bilag, der opsummerer den foreliggende viden på områderne.

DJF er ud fra et fagligt synspunkt ikke uenig i de anbefalinger arbejdsgruppen fremsætter. Det er imidlertid vores indtryk, at flere af områderne er behandlet overfladisk i rapporten, og at der ikke er taget stilling til alle betydende velfærdsproblemer i dansk svineproduktion. Dette gælder ikke kun managementbetingede problemstillinger, som f.eks. halebid og håndtering af syge og tilskadekomne dyr, men også de forhold, som lovgivningen hidtil har omfattet.

Således nævnes problemstillingen vedrørende den længere opstaldning af det stigende antal ammesøer i farestalden, men der tages ikke stilling til, om der bør gælde særlige krav for opstaldning af ammesøer, og om et sådant krav ville være realistisk.

Desuden synes der ikke at være en fagligt velbegrunnet stillingtagen til, om fravænningsalderen bør være højere end 28 dage. Problemstillingen negligeres med baggrund i, at en højere fravænningsalder kan belaste soen, skønt den gennemgåede litteratur ikke viser dokumentation for i hvilket omfang, en øget belastning af soen kan erkendes i 5. eller 6. laktationsuge.

Med hensyn til overvejelserne omkring halekupering anbefales skærpede krav til dokumentation for tidligere forebyggende tiltag. Der stilles imidlertid ikke spørgsmålstegn ved, hvor stor en del af halen, der må fjernes, til trods for at

Justitsministeriet
Dyrevelfærdskontoret

Akt.nr. 51

Det Jordbrugsvidenskabelige
Fakultet
Aarhus Universitet

Blichers Allé 20
Postboks 50
8830 Tjele

Tlf.: 8999 1900
Fax: 8999 1919
E-mail: djf@agrsci.dk
http://agrsci.au.dk/

2007-NR. 5440-0010

der nu foreligger dokumentation, der antyder, at kuperingslængden har betydning for den forebyggende effekt af indgrebet. Da halekupering må formodes at være forbundet med en vis grad af smerte, ville det have været relevant, hvis arbejdsgruppen havde fremsat overvejelser omkring kuperingslængden i relation til indgrebets forebyggende effekt og eventuelle følgevirkninger i form af smerte eller forringet signaleringsevne. Vi er dog klar over, at der mangler viden om graden af halekupering i relation til akut og længerevarende smerte samt om betydningen af halelængden for grisenes signaleringsevne og dermed deres sociale funktion, og at problemstillingen derfor ikke fuldt ud kan belyses videnskabeligt på nuværende tidspunkt.

Endelig har arbejdsgruppen ikke behandlet problemstillingen omkring blødt lege til søer og andre forhold i farestaldsområdet, der kan have betydning for udvikling af skuldarsår hos søer, sådan som 'Arbejdsgruppen vedrørende skuldarsår hos søer' anmodede 'Arbejdsgruppen om hold af svin' om at gøre.

Rapporten og dens mange bilag bærer desuden præg af, at der har været nogen uenighed i arbejdsgruppen. Flere steder i rapporten synes redegørelserne for problemstillingerne således snarere at afspejle gruppens konsensus frem for de egentlige fakta og facetter i problemstillingerne. Dette gør sig også gældende for Bilag 11, 'Vidensyntese om fravæning', der i bilagsoversigten anføres som udarbejdet af DJF. Vi skal gøre opmærksom på, at DJF ikke har skrevet dette bilag, men at bilaget er udarbejdet i et forsøg på at fremsætte konsensus i arbejdsgruppen. Det kan derfor ikke betragtes som en uvildig gennemgang af den eksisterende litteratur. Eksempelvis nævnes i bilaget, at der i en undersøgelse fra DJF ikke kunne konstateres en reduktion i fravænningsdiarre hos grise fravænnet ved 6 uger frem for ved 4 uger – det korrekte udsagn er, som det blev oplyst i et notat udfærdiget af DJF og sendt til arbejdsgruppen i januar 2008, at den nævnte undersøgelse ved DJF ikke var designet til at påvise, om fravænningsalderen statistisk sikkert påvirkede diarréforekomsten.

Ligeledes er enkelte dele af rapporten behæftet med fejl. Dette er særlig udtalt i oversættelsen af en del af EFSA-rapporten i kapitel 4.1., hvor der flere steder har indsneget sig egentlige fejl, eksempelvis vedrørende de formodede dyrevelfærdsmæssige konsekvenser af subkliniske tilstande på side 33. Kapitlet anvendes dog ikke senere i rapporten.

Overvejelserne i forbindelse med mæthedsfremmende foder er uklart formuleret, og det faglige grundlag for anbefaling af 5 timers adgang til 'andet end halm', hvor fri adgang til halm ikke er mulig (side 84), nævnes ikke.

Vi savner desuden en begrundelse for de forudsætninger, der ligger til grund for de økonomiske beregninger, herunder det høje ekstra arbejdsforbrug ved løsdrift af farende og diegivende søer, som arbejdsgruppen har anslået. Det fremgår dog af rapporten, at der netop var uenighed i arbejdsgruppen om størrelsen af arbejdsforbruget. DJF's repræsentant i arbejdsgruppen har op-

lyst, at der ikke foreligger videnskabelig dokumentation for et forventet arbejdsforbrug på næsten det dobbelte af arbejdsforbruget for traditionelle kassetier. DJF skønner, at et mere realistisk bud på merforbrug ligger på ca. 10% ekstra i løsdriftstier. Desuden er det overraskende, at kvadratmeterprisen på nybyggeri sættes højere for løsdrift end for traditionelt byggeri, da en merpris per kvadratmeter umiddelbart kun vil forventes i en kort periode, hvor de første besætninger lægger om til løsdrift, og der derfor kan være tale om en forøget usikkerhed.

Endelig skal vi bemærke, at rapportens sammendrag ikke fuldt ud er i overensstemmelse med arbejdsgruppens konsensus, omtalt på side 71, med hensyn til forbud mod fiksering. I henhold til 3. afsnit på side 71 anbefaler arbejdsgruppen, at der om 10 år *skal* indføres en lovgivning, der forbyder fiksering af søer i farestalden, mens der i rapportens sammendrag på side 9 anvendes den bløde formulering: "*bør* gennemføres et forbud mod fiksering af søer og gylte i farestalden...". Denne opblødning i sammendraget finder vi uheldig ud fra et dyrevelfærdsmæssigt synspunkt, idet indførelse af et forbud mod fiksering i farestalden i henhold til side 73, 4. afsnit var arbejdsgruppens begrundelse for ikke at stille krav til bredden af farebokse (side 73, 4. afsnit).

Med venlig hilsen

Susanne Elmholt
Seniorforsker, Koordinator for DJF's myndighedsrådgivning

Thomas Kloppenburg

Fra: Borregaard, Torben [TBO@ankl.dk]

Sendt: 3. februar 2011 11:53

Til: Thomas Kloppenburg

Emne: Sagsnr. 2007-5440-0010

Kære Thomas

Under henvisning til vores telefonsamtale i dag skal jeg herved udtale, at rigsadvokaturen ikke har bemærkninger til "Arbejdsgrupperapport om hold af svin", som er blevet sendt i høring.

Der henvises i øvrigt til ovennævnte sagsnr.

Med venlig hilsen

Torben Borregaard

Rigsadvokatassessor

Rigsadvokaten

Frederiksholms Kanal 16

1220 København K

Tlf. 33 12 72 00

RISHS ministeriet
Dyrevelfærdskontoret

Akt.nr. 61

2007-NR. 5440-0010.

Jmt. modt.
- 3 MRS. 2011

Justitsministeriet
Dyrevelfærdskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

23. februar 2011
J.nr.: 2011-9020-295 / JBE
Sagsbehandler: Jane Bech

**RIGSPOLITIETS
FÆRDELSAFDELING
Nationalt Færdselscenter**
Polititorvet 14
1780 København V
Direkte: 4515 3134

Høring over "hold af svin"

Justitsministeriet har ved brev af 5. januar 2011 (sagsnr. 2007-544-0010) anmodet Rigspolitiet om eventuelle bemærkninger til rapporten "Arbejdsgrupperapport om hold af svin".

Det kan i den anledning oplyses, at Rigspolitiet ikke har bemærkninger til rapporten.

Med venlig hilsen

Vibeke Christensen
vicepolitimester

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Departementet

Justitsministeriet

jm@jm.dk

mbh@jm.dk

Den 18. februar 2011

Sagsnr.: 8426

Dok.nr.: 198782

Ref.: 3AFD1KT/KALI

Tlf.: 33922051

E-mail: kali@fvm.dk

Høring over Justitsministeriets "Arbejdsgrupperapport om hold af svin".

Fødevareministeriet har den 5. januar 2011 modtaget "Arbejdsgrupperapport om hold af svin". Rapporten er afgivet af arbejdsgruppen om hold af svin, som blev nedsat af Justitsministeriet i januar 2007.

Rapporten indeholder arbejdsgruppens anbefalinger til specifikke regler for hold af svin. Det fremgår af arbejdsgrupperapporten, at der står en enig arbejdsgruppe bag alle rapportens anbefalinger.

Fødevarestyrelsen har været repræsenteret i arbejdsgruppen om hold af svin.

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri bemærker, at der ikke forventes at være økonomiske eller administrative konsekvenser forbundet med anbefalingerne i arbejdsgrupperapporten om hold af svin i relation til den offentlige kontrol.

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har ikke yderligere at bemærke til rapporten fra arbejdsgruppen om hold af svin.

Med venlig hilsen

Katrine Lindegaard

Justitsministeriet
Dyrevelfærdskontoret

Akt.nr. 50

2007 NR. 5440. 0010

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

11. februar 2011

11/00305-5

/meo-dep

Høring over rapport fra Arbejdsgruppen om hold af svin

Økonomi- og Erhvervsministeriet har modtaget ovenstående høring fra Justitsministeriet. Økonomi- og Erhvervsministeriet har sendt materialet i høring hos Erhvervs- og Selskabsstyrelsen og har på den baggrund ingen bemærkninger til den fremsendte høring.

ØKONOMI- OG
ERHVERVSMINISTERIET
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

Tlf. 33 92 33 50
Fax 33 12 37 78
CVR-nr. 10 09 24 85
oem@oem.dk
www.oem.dk

Med venlig hilsen

Mette Olsen
Kontorfuldmægtig
E-post MEO@oem.dk